

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Pertoci

**Izražanje osebne identitete skozi opremljanje stanovanja: primer trigeneracijskih
družin v vasi Petanji**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Pertoci

Mentorica: prof. dr. Alenka Švab

**Izražanje osebne identitete skozi opremljanje stanovanja: primer trigeneracijskih
družin v vasi Petanji**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Hvala...

Mentorici dr. Alenki Švab za pomoč in nasvete v času pisanja diplomske naloge ter za vsa zanimiva predavanja, ki so vzbudila raziskovalni interes.

Mami in atiju, ki sta verjela vame, mi zaupala, pomagala in podpirala, da sem dosegla vse zadane cilje. Rada vaju imam.

Ostalim družinskim članom za podporo.

Vsem družinam, ki so sodelovale v raziskovalnem delu.

Cimri Tini za pomoč, vzpodbudo in potrpežljivost.

Eni sošolki.

Izražanje osebne identitete skozi opremljanje stanovanja: primer trigeneracijskih družin v vasi Petanjci

V svojem diplomskem delu izpostavljam osebno identiteto in če in kako se le-ta izraža skozi opremljanje stanovanja pri razširjenih, natančneje v trigeneracijskih družinah v vasi Petanjci v Prekmurju. Dom oziroma zasebni prostori so takšni prostori, kjer se ljudje zadržujemo največ časa in kjer se želimo počutiti sproščeno, domače in udobno. Pomeni odmik iz javnosti v zasebnost. Je prostor, kamor se vsakodnevno vračamo in kjer se srečujemo s svojimi družinskimi člani različnih starosti. Ker v praznih prostorih ne moremo bivati, domove preurejamo in opremljamo ter razstavljamo predmete, obešamo slike, s tem pa tudi izražamo same sebe, svojo identiteto in vrednote ter tudi zanimanja in okuse. Vsaka družina po svoje oblikuje nek svoj način življenja, svoj življenjski slog. S tem, ko prostor personaliziramo, ustvarjamo vtis zase in za druge. Opremljeni prostori so del identitete in nudijo odgovor na vprašanje »kdo sem«. V empiričnem delu bom tako poskušala ugotoviti, v kolikšni meri svoje domove personalizirajo izbrane trigeneracijske družine iz Petanjec in kdo (po spolu in starosti) se najbolj identificira z domom, obenem pa še, ali se kažejo v opremi prostorov tudi slojevske razlike.

Ključne besede: identiteta, razširjena družina, opremljanje stanovanja, dom, razstavljeni predmeti.

Expressing personal identity through decorating home: an example of a three-generation families in Petanjci village

In this thesis, I am focusing on personal identity and how it is expressed through home decoration in expanded, three-generation families from Petanjci village in Prekmurje. Home or personal spaces are the ones where we spend most of our time and where we want to feel relaxed, settled and comfortable. It is a way to retreat from public to private. It is a space, where we frequently spend our time and where we sit down with other family members of all ages. We redecorate, furnish and exhibit objects, hang paintings and pictures because we cannot live in an empty space. By this, we express ourselves, our identity and values, interests and taste. Every family designs their own living style, lifestyle. With the personalization of space, we create impressions on others and ourselves. Decorated space are a party of an identity and offer the answer to the question »who am I«. In the empirical part, I will try to find out in what capacity the chosen three-generation families from Petanjci Village personalize their homes and who (by gender and age) most identifies with the home, and at the same time try to discover if there are any class distinctions in decorating.

Key words: identity, extended family, decorating living space, home, object on exhibition.

KAZALO

UVOD	7
1 DRUŽINA	8
1.1 OPREDELITEV POJMA RAZŠIRJENA DRUŽINA	8
1.2 TRIGENERACIJSKA DRUŽINA	9
2 IDENTITETA	9
2.1 OPREDELITEV POJMA IDENTITE.....	10
2.2 IDENTITETA IN DRUŽINA	10
2.3 IDENTITETA IN STAROST.....	11
2.4 IDENTITETA IN POTROŠNJA.....	12
2.4.1 Potrošnja in ženske.....	12
2.4.2 Potrošnja, moda in želje.....	13
3 ŽIVLJENJSKI STILI	13
3.1 MEJE OZIROMA RAZLIKE MED RAZREDI	14
3.2 ČLOVEK IN PROSTOR.....	15
3.2.1 Dom in identiteta	15
3.3 ŽENSKO DELO V DRUŽINI	16
4 PREGLED ŽE OPRAVLJENIH RAZISKAV	17
4.1 KATE FOX – WATCHING THE ENGLISH.....	17
4.2 NICOLE PONDER – CONSUMER ATTITUDES AND BUYING BEHAVIOR FOR HOME FURNITURE.....	18
4.3 RACHEL HURDLEY – DISMANTLING MANTELPIECES	19
5 EMPIRIČNI DEL	20
5.1 CILJI IN NAMEN RAZISKAVE	20
5.2 METODA ZBIRANJA PODATKOV.....	21
5.3 PREDSTAVITEV VZORCA	22
5.4 VSEBINA VPRAŠALNIKA.....	22
5.5 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	23
5.5.1 Slojevske razlike	23
5.5.2 Opremljanje najstniških/mladinskih sob in spalnic.....	26
5.5.3 Opremljanje sobe in stari starši	30
5.5.4 Spolne ideologije	32
5.5.5 Splošno o opremljanju stanovanja.....	33

5.6 DISKUSIJA	35
ZAKLJUČEK.....	38
LITERATURA	39
PRILOGA A: INTERVJU.....	41

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Predstavitev vzorca	22

UVOD

»Povej mi, kje živiš in povem ti, kdo si« je rek, ki je v meni zbudil razmišljanja in zanimanje za temo moje diplomske naloge. Premišljevala sem o tem, kako imam opremljeno svojo sobo in na podlagi katerih odločitev sem jo tako opremila ter tudi, kaj mi določeni predmeti in slike v moji sobi sploh pomenijo. Osredotočila sem se tudi na spalnico brata in staršev ter ugotovila, da njihova oprema nikakor »ne ustreza meni« in da se najverjetneje v njej ne bi počutila dobro, saj mi takšne barve kot jih imajo oni in razstavljeni predmeti niti malo ne odgovarjajo in »ne predstavljajo mene«. Iz tega je sledilo glavno vprašanje in če citiram sama sebe oziroma svojo glavno misel: »Je v teh sobah kaj osebnega? Je v sobah drugih predstavljen svoj jaz kot je v moji v moj?«.

S socialno konstruktivistične perspektive dom/stanovanje ni le prostor, v katerem živimo, temveč izraža vrsto družbenih vrednot ter tudi osebno identiteto. Vrsto socioloških determinant vpliva na to, kako si dom uredimo oziroma opremljamo ter kaj nam pomeni. V zahodnih kulturah se na dom lepijo vrednote in občutki, udobja, domačnosti in sprostitve ipd., ki pa niso objektivno dejstvo, temveč so družbeno skonstruirani. Z vidika sociologije vsakdanjega življenja je dom mesto, kjer dan začnemo in kamor se vsak dan vračamo. Je mesto, ki oblikuje naše vsakdanje življenje. V družbeni konstrukciji doma se izražajo družbene delitve, najbolj očitna je ločitev zasebne sfere od javne, pri čemer zasebnost pomeni odmik od javnih oziroma družbenih vlog. Dom postane nekaj zasebnega in tako kot je ugotovila Oakleyeva (2000, 18), dom postane zatočišče »pred čedalje bolj neosebnim zunanjim svetom«. Po drugi strani z urejanjem doma izražamo osebno identiteto in vrednote, torej gre tudi za neke vrste javno prezentacijo sebe (Goffman 2014).

S svojim domom oziroma opremljanjem le tega, ustvarimo nek vtis zase in tudi za druge. Dom je izraz, kaj smo in kaj želimo biti in ravno to je cilj naloge. S svojo diplomsko nalogo bi torej rada ugotovila ali izbrane družine skozi opremljanje doma/stanovanja izražajo svojo osebno identiteto ter kako se v opremljanju izražajo družbene delitve (predvsem slojevska pripadnost, tudi spolne delitve itd.). Za začetek bom sprva raziskala kaj pomenijo pojmi, ki so pomembni za mojo diplomsko nalogo. To so razširjena družina in identiteta ter kaj vse povezujemo s slednjo. V mojem primeru je najbolj pomembna povezava med domovi družin in njihovim življenjskim stilom. V empiričnem delu naloge bom izražanje identitete preverila pri petih trigeneracijskih družinah iz vasi Petanjci v Prekmurju s pomočjo pol-strukturiranega intervjuja.

Ta vsebuje šest sklopov, ki vključujejo demografske podatke, slojevske razlike, opremljanje najstniških/mladinskih sob in spalnic staršev, opremljanje sob in stari starši, spolne ideologije in zadnji sklop, splošno o opremljanju stanovanja.

1 DRUŽINA

Za začetek bomo pogledali v kateri tip družine spadajo družine, ki so sodelovale pri mojem raziskovalnem delu ter pogledali samo definicijo le-te, nato pa še razložili, kako sploh nastane oziroma kako pride do razširjene družine, v mojem primeru do trigeneracijske družine.

1.1 OPREDELITEV POJMA RAZŠIRJENA DRUŽINA

Razlag splošnega pojma družina je več, strokovnjaki delovne skupine Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju OZN) pa so predlagali tudi tipologijo, v kateri bi se lahko prepoznale različne oblike družin (Rener in drugi 2006, 16). Poleg *jedrnih* in *reorganiziranimi družinami* ločijo tudi *razširjene družine*, v katero spadajo oziroma se uvrščajo tudi izbrane družine moje diplomske naloge.

Pogosta je še Brownova (1992, 210–112 v Rener in drugi 2006, 17) tipologija družin, ki loči med *jedrnimi družinami*, *klasičnimi razširjenimi družinami*, *modificiranimi razširjenimi družinami*, *enostarševskimi družinami* in *reorganiziranimi družinami*. Renerjeva Brownovo tipologijo skrči zgolj na dve vrsti družin (osredotoči se na naše okolje): *jedrne družine* in *razširjene družine*.

Po Renerjevi so razširjene družine tudi ene od dveh najpogostejših načinov družinskega življenja pri nas. »Gre za formalno ločeni družinski gospodinjstvi (običajno staršev in otrok, lahko tudi bratov in sester ali drugih sorodnikov), ki bodisi živijo na razmeroma strnjenih lokacijah (v isti hiši, v ločenih stanovanjskih enotah ali v bližini drug drugega), bodisi na različnih lokacijah, vendar si kontinuirano nudijo vzajemno oporo in pomoč na različnih ravneh: materialni, delovni oziroma storitveni in čustveni« (Rener in drugi 2006, 18).

Po definiciji OZN med razširjene družine spadajo tri ali večgeneracijske. Po Brownovi tipologiji so to *klasične razširjene družine*, ki »so vertikalno ali horizontalno razširjene družine

ter družine, sestavljene iz več jedrnih družin, ki jih povezuje sorodstveno razmerje in strnjena lokacija bivanja« (v Rener in drugi 2006, 17). Vertikalno razširjene družine pomeni dodajanje članov tretje generacije – to so starši zakonskih partnerjev; pri horizontalno razširjenih družinah pa gre za »dodajanje članov generacije, ki ji pripadata zakonska partnerja, na primer moževega brata ali dodatne žene. Sociologa Bell in Vogel opredeljujeta razširjeno družino kot katerokoli skupino, širšo od nuklearne družine, ki jo povezujejo rod, poroka ali posvojitve« (Murdock v Haralambos in Holborn 2001, 326).

1.2 TRIGENERACIJSKA DRUŽINA

»Razširjena družina pri nas praviloma nastane tako, da mladi par ostane pri enih od svojih staršev. Ko ima ta par otroke, so tako skupaj tri generacije – otrok, starši in stari starši« (Praper 1995, 152–153). Kasneje v predstavitvi vzorca bomo videli, da tudi v vseh družinah intervjuancev živijo ravno tri generacije. Mladi ostajajo doma oziroma vse dlje časa živijo pri starših, kar Renerjeva imenuje LAT-faza (Rener in drugi 2006). Pomeni, da mladi živijo doma v času šolanja – do 26. leta, ali pa tudi po zaključku šolanja in v času zaposlitve. Mladi se za življenje doma odločijo iz različnih razlogov, nekateri izmed teh so na primer težave pri doseganju ekonomske neodvisnosti, otežena stanovanjska oskrba, poceni življenje doma itd.

Z njimi pa živijo torej tudi starostniki, ki bivajo s svojim otrokom, družina pa skrbi za njegove potrebe. »Gre za pojav povečane vertikalizacije večgeneracijskih družin, za katere so značilni tesnejši stiki med generacijami« (Daly 1996, 185 v Švab in drugi 2006, 69–70). Starejša generacija je pomemben vir različnih oblik podpore mladim, saj ti nudijo materialne in tudi nematerialne pomoči družinam. Eden izmed primerov je reševanje stanovanjskega problema ali tudi sama pomoč v obliki različnih dobrin (Švab in drugi 2006).

2 IDENTITETA

V nadaljevanju bo najprej sledila opredelitev pojma identiteta. Poskušala bom ugotoviti še, kako se povezuje pojem identiteta z družino in starostjo ter tudi s potrošnjo – natančneje, kaj skozi potrošništvo sporočamo o sebi in kako se z njo najbolje povezujejo ženske. V povezavi s potrošništvom bomo govorili še o modi in željah kupcev.

2.1 OPREDELITEV POJMA IDENTITE

Pojem identitete se pogosto povezuje z vprašanjem kdo sem? (Ule 2000). Zagotovo je v interesu vsakega posameznika, da ima dobro mnenje o sebi, da je njegova samopodoba pozitivna in da izgradi takšno identiteto, ki ga bo ločila od drugih. »Posplošeno bi lahko rekli, da ljudje svojo identiteto gradimo v primerjavi z drugimi, primerjamo pa se ne le kot posamezniki z drugimi osebami, temveč tudi kot pripadniki določenih skupin z drugimi skupinami oziroma njihovimi člani« (Novak-Fajfar 2004, 124). Identiteta posameznika se tako oblikuje v socializaciji. »Oblikovanje individualnega človeškega bitja ni mogoč brez stika, interakcij z drugimi ljudmi, izven zgodovinskih dogodkov, kulturnih in družbenih okoliščin, v katere se rodi« (Počkar 2004, 72). »Važno je, da izberemo lastno identiteto na osnovi lastnih želja, sposobnosti, talentov in drugih značilnosti« (Musek in Pečjak 1997, 239). Za identiteto je značilna aktivnost, je praksa in proces, pomembno je njeno nastajanje. »Nikoli ni končana in nikoli dokončana. Je način skozi katerega se posamezniki razlikujejo v primerjavi z drugimi posamezniki« (Ule 2003, 3).

Južnič (1993) govori o osebni identiteti, ki se nanaša na posameznika in ima to značilnost, da je sestavljena iz avtoidentifikacije in identifikacije. Avtoidentifikacija je identiteta, ki si jo posameznik pripiše samemu sebi in o kateri meni, da je lastna le njemu samemu. Identifikacija je posamezniku določena, določi mu jo družba in je potem tudi družbeno priznana ali celo vsiljena. S tem se dotaknemo tudi že skupinske identitete. S tem se strinja tudi Uletova (2000, 3), ki pravi, da so vse človeške identitete obenem tudi na nek način socialne identitete.

2.2 IDENTITETA IN DRUŽINA

Po Skynnerju (v Gradišar 2005, 38) ».../ vsaka družina izraža svojo avtonomnost in drugačnost na enkraten, edinstven način«. »Vsaka družina ima svoje posebne poteze, svojo podobo, svojo značilno notranjo dinamiko. Tudi če jo po sestavi in drugih osnovnih karakteristikah povsem podobna mnogim drugim družinam, je drugačna v vseh drobnih in bistvenih potezah, ki so lastne le njej. Prav te pa opisujejo njen poseben življenjski slog« (Tomori 1994, 92). V vsaki družini se torej ustvari nekakšna celostna predstava o njihovi skupnosti (Tomori 1994, 122), poleg tega se pa hkrati prav vsak posameznik s svojo lastno identiteto ».../ vključuje v družinski sistem in ga sooblikuje po svoje. Vsak član družina ima tudi svoje osebne značilnosti, ki ga določajo kot samostojno bitje. Ne glede na to, koliko je podoben tudi kakemu drugemu družinskemu članu in v čem, pa v njegovi podobi prevladujejo poteze, ki so lastne samo njemu«

(Tomori 1994, 23). Vsaka družina pa mora nato najti svoj poseben edinstven način, kako pa to neskončno raznolikost individualnih razlik obvladati. »Vedno znova gre za to, kako omogočiti oboje - avtonomijo in povezanost« (Čačinovič-Vogrinič 1992 v Ramovš 1995, 315).

Identiteta je torej odgovor na vprašanje »kdo smo« in se oblikuje »/.../ skozi izkustvo skupnega življenja članov družine v njihovih specifičnih vlogah« (Čačinovič-Vogrinič 1992, 35).

2.3 IDENTITETA IN STAROST

Kot smo videli prej identiteta ni nekaj, kar bi se dokončno izoblikovalo. Razvija se v vseh procesih socializacije od rojstva pa vse do človeške odraslosti, zrele dobe oziroma staranja (Južnič 1993). Z razvojem identitete se je najbolj obsežno ukvarjal Erikson, ki pa ga niso zanimale le krize zgodnjega otroštva in mladostniške identitete, pač pa tudi dogajanje v posameznikovem celotnem življenjskem obdobju. Po njegovem mnenju je mladostništvo tisto obdobje, kjer lahko posameznik razvije takšno identiteto, s katero se bo potem kasneje pojavil v vlogi odrasle osebe (Kobal 2000, 65–69). »V procesih oblikovanja zrele identitete mora posameznik reševati razpotja med lastnimi zahtevami in zahtevami iz okolja tako, da ne ogrozi niti svoje pripadnosti skupini niti svoje samopodobe kot samostojnega in neponovljivega individuuma z lastnimi željami in zahtevami« (Kobal 2000, 179).

Kot vidimo, se »/.../ razvoj identitete začne v zgodnjem otroštvu, višek doseže v adolescenci, nadaljuje pa se še globoko v odraslo dobo« (Poljšak-Škraban 2004, 19). »V procesu osebnostnega razvoja človek vse življenje teži k oblikovanju in preoblikovanju svoje identitete, k iskanju samega sebe« (Poljšak-Škraban 2004, 92). Če je torej oblikovanje in dozorevanje identitete v adolescenci najbolj pestro, pa se v starosti lahko pojavi tudi ravno nasprotno. Cumming in Henry (1961 v Kovačev in Zaletel 2006, 113–114) razlagata starost kot obdobje umika v privatno sfero, ki predstavlja obdobje odmaknjenosti in pasivnosti. Bolj optimističen od njiju pa je bil Tartler (1961 v Kovačev in Zaletel 2006, 113–114), ki pa je vseeno menil, da lahko prav vsak posameznik ohrani aktiven odnos do sveta še v tako visoki starosti. »Zdravi stari ljudje imajo navadno občutek, da so se v teku svojega življenja bolj malo spremenili, kar dokazuje njihov močan občutek identitete« (Breytspraak 1984 v Kovačev in Zaletel, 2006, 114). »Le redki imajo težave pri osmišljanju svojega življenja po upokojitvi« (Streib in Schneider 1971 v Kovačev in Zaletel 2006, 114).

Kot zanimiv podatek lahko dodam, da je osebna identiteta »/.../ pri moških manj izražena kot pri ženskah, kar kaže na dejstvo, da bolj kot ženske rabijo osebo, ki jim lahko pomaga pri zadovoljevanju njihovih življenjskih aktivnosti« (Kovačev in Zaletel 2006, 119). Na višjo stopnjo izražanje osebne identitete vpliva tudi stopnja izobrazbe, saj se ta bolj izraža pri bolj izobraženih. Avtorici sklepata, da je verjetno to posledica večje samostojnosti v življenju skozi izobraževanje. »Osebna identiteta je bila bolj intenzivna tudi pri starostnikih, ki so izhajali iz mestnega in primestnega okolja, kar kaže na to, da so se na vasi ljudje bolj povezani in zato manjši individualisti« (Kovačev in Zaletel 2006, 119).

2.4 IDENTITETA IN POTROŠNJA

Potrošnjo z identiteto povezuje več avtorjev. »Fenom potrošništva je danes sestavni del vsakdanjega življenja in s tem tudi družinskega življenja. Potrošništvo je del osnovnega družinskega socializacijskega programa« (Švab 2001, 89). »Pridobivanje in uporaba potrošniških dobrin se danes povezuje z vrednotami, ki poudarjajo pomen iskanja osebne identitete in avtentičnosti« (Nastran-Ule 2000, 289). To, kar izberemo, naj bi pripomoglo pri ohranitvi samopodobe in individualizacije (Nastran-Ule 2000, 293), poudarek je na svojem okusu in stilu, tudi torej podobi o sebi (Ule 1998, 27). Tudi Renerjeva (1998, 18) pravi, da proizvode uporabljamo kot identitetne znake razločevanja. »Potrošnja kot kulturna praksa je ena od pomembnih tehnologij sebstva, ki naredijo človeška bitja razumljiva samim sebi in jim omogočijo vzpostavljanje odnosa do njih samih« (Luthar 2002, 245 v Debeljak in drugi 2002). Bauman (2002) nakupovanje označi kot izpolnitev identitetnih fantazij, s pomočjo katere po lastni volji sestavljamo in razstavljamo svoje identitete.

Razkazovalna potrošnja je eden izmed postopkov statusnega samoprikaza. Neproduktivna raba dobrin postane statusni označevalec, ko blago ne služi ničemer. »Gre za luksuzne predmete, ki merijo na materialni presežek in estetsko kompetenco določenega družbenega statusa« (Kurdija 2000, 83).

2.4.1 Potrošnja in ženske

Po Veblenovem mnenju je »/.../ *razkazovalnost* ostala sinonim za pridobitev ugleda in mesta v določenem družbenem krogu ali družbi nasploh« (Veblen 1998, 233 v Kurdija 2000, 86). Z razkazovalnostjo v smislu potrošnje se najbolj povezuje vzdrževana žena, kateri se pripisuje

večja želja po potrošnji in boljši čut za mero in izbiro (tudi v primeru opremljanju stanovanja in v skrbi za celotne družine in gospodinjstva). Ženska je vedno znova naslovljena kot glavna potrošnica in družinska managerka; ».../ potrošništvo je namreč družbeno percipirano kot tipično žensko delo« (Švab 2001, 90). Tudi Oakleyeva (2000) enači nakupovanje in žensko, saj je le-to eno izmed glavnih gospodinjstev dejavnosti.

2.4.2 Potrošnja, moda in želje

Ko govorimo o potrošnji, ne smemo pozabiti tudi na želje (Kurdija 2000). Potrošnik nekako ».../ ohranja prepričanja, kako se je odločil za določen nakup prostovoljno in z dobrimi razlogi, čeprav pogosto o predmetu, ki ga kupi zelo malo ve« (Ule 1996, 14 v Kurdija 2000, 62). Skozi potrošnjo posameznik realizira svoje zahteve, fantazije in tudi želje, ki jo Kurdija definira kot preobleko potrebe, saj ».../ potrošnik dobrin *ne potrebuje* več, marveč si jih *želi*« (Kurdija 2000, 113–116). Poleg želj pa se skozi potrošnjo prakticira tudi moda. »Dobrine so njeni elementarni označevalci, ki ne prenašajo sporočilnosti zgolj družbenemu okolju, marveč tudi samemu individualnemu nosilcu vzbujajo občutek izpolnitve identitetne želje« (Kurdija 2000, 104). »Pride do potrošnje, ki temelji na sistemu hitrega in rednega obrata stilov, ki ga poganja želja po novem in domnevno drugačnem, pride do stalne produkcije novih želja – do *sistema mode*« (Luthar 2002, 252 v Debeljak in drugi 2002). Moda je po Lutharjevi tudi oprema stanovanja.

3 ŽIVLJENJSKI STILI

Tudi življenjski stil postaja vedno bolj osnova za socialno identiteto in ustvarjanje le-tega je dejavnost, okrog katerega se vrti tudi življenje sodobnega človeka (Nastran-Ule 2000, 287–289). »Življenjski slog družine oblikujejo mnoge njene splošne značilnosti, kot so sestava, osnovne življenjske razmere, okolje, v katerem družina biva itd. Življenjski slog družine je odvisen od vseh njenih članov in prav vsaka družina ima svoj značilni duh – v prisposobi in dobesedno. Ko stopimo skozi vrata nekega doma, je ta duh prvo celostno sporočilo o ljudeh, ki si ta dom delijo« (Tomori 1994, 92–93).

»Življenjski stil definiramo kot bolj ali manj integrirano množico praks, dejavnosti, življenjskih in vrednostnih orientacij, želja« (Nastran-Ule 2000, 293), ki označujejo tudi identiteto

posameznika. Življenjski stil je nekaj, kar potrebujemo za samopodobo in je »/.../ skupek navad, način uporabe dobrin, prostorov, časa, s katerimi ljudje definiramo sebe in druge ljudi« (Ule 1998, 26). Po McCrackenu (Luthar 2002, 105) so produkti bistvo posameznikovega zelenega koncepta sebstva, s katerim poudarjamo svojo individualnost, okus, izbiro in informiranost (Ule 1998, 27).

3.1 MEJE OZIROMA RAZLIKE MED RAZREDI

»Splošna opredelitev življenjskega stila izhaja iz potrebe po zapolnitvi vrzeli v razumevanju družbene diferenciacije, za katero je značilna po eni strani slojevska fragmentacija, po drugi strani pa močna širitev tistega segmenta družbene strukture, ki jo opredeljujemo kot srednji sloj. Prevzemanje navad in obnašanja višjih slojev je zameglilo prepoznavnost oziroma jasno razredno razmejitev, obenem pa je poudarilo in motiviralo t.i. razkazovalna ravnanja« (Veblen 1988, 229 v Kurdija 2000, 53). »Življenjski stili tako običajno označujejo razkazovalne potrošne prakse kot način življenja, ki je povezan z določenim družbenim statusom« (Kurdija 2000, 53).

Življenjski stili so torej neke vrsta zgodba individualne in tudi »/.../družbene identitete. Sodobni procesi vzpostavljanja identitete kažejo na razsežnost ukinjanja trdnih meja statusov oziroma ukinjanja monolitnih oblik življenjskih stilov. Oblikujejo se pogoji, ki omogočajo, da posameznik ali skupine razmeroma lahko prestopajo med različnimi družbenimi ravni oziroma različnih družbenih identitet« (Kurdija 2000, 54–55).

Veblen pri tem govori o teoriji kapljanja oziroma tovrsten pojav označuje s pojmom *kapljanja*. Pomeni, da je »/.../celo v najnižjih slojih zaslediti oblike posnemanja, oponašanja višjih slojev. Predpostavka te teorije je, da višji sloji sčasoma opuščajo določene stilne in potrošniške prakse, ki jih nato privzemajo nižji sloji. Pravila obnašanja, okusi in navade naj bi drseli, *kapljali* navzdol od višjih proti nižjim slojem« (Kurdija 2000, 85).

Nasprotno teorijo Veblenu pa je predstavil Simmel, ki govori o tem, da v bistvu nižji sloji s svojim približevanjem ogrožajo višji sloj, saj silijo vedno višje. S svojo vedno večjo imitacijsko sposobnostjo se zdi kot da so stalno korak naprej, rezultat tega pa je, da so vsaj navidezno primerjajo z originali, torej z višjimi sloji in je zato ločevanje skoraj nemogoče (Kurdija 2000, 102).

Bourdieu (v Luthar 2002, 249) med drugim govori, da je ravno oprema stanovanja oziroma same preference do opreme stanovanja, tudi indikatorji razrednega okusa.

3.2 ČLOVEK IN PROSTOR

Ena izmed človekovih aktivnosti je tudi preurejanje prostora, ki je zato posledično napolnjen z različno simboliko. »Človek vpleta v dojetje prostora svojo čustvenost. V simbolično strukturiranem prostoru se na poseben način počuti, in tako prostor s pomeni, ki mu jih človek pripíše, deluje nazaj na človeka« (Južnič 1987, 279–280).

Južnič (1987, 292) pravi, da imamo ljudje potrebo po navajenem prostoru, ki ga imenujemo domač prostor. V takem prostoru je vse postavljeno na svojem mestu, na primer predmeti. Čeprav se vsak posameznik vedno znova srečuje z nekim novim prostorom, je njegova potreba po strukturiranem prostoru vedno prisotna. Omenja, da je za človekovo pravo počutje bistvena tudi identifikacijska orientacija, ta pa je povezana z njegovo potrebo po domačnosti in navajenosti ter tudi s potrebo po zasebnosti. Človek je s prostorom povezan skozi čustva, pomembno »je občutenje domačnosti (ali prostorski intimnosti) v tistem prostoru, ki ga ima človek za svojega. Prostor mora biti personaliziran, kar pomeni, da naj bi bil »posebilen«; posameznik si ga prilašča in ga prisvoji, da bi se prav na določenem prostoru počutil lagodno in varno« (Južnič 1993, 147). »Prostor ima izjemno veliko identifikacijsko vlogo« in je obenem tudi odgovor na vprašanje »Kdo sem?« (Južnič 1993, 146).

3.2.1 Dom in identiteta

»Kakor si prizadevamo izboljšati sami sebe in svoje življenje, tako si moramo tudi okrog sebe ustvariti okolje, ki kar najbolj ustreza naši idealni eksistenci« (Salecl 2010, 32). »Človek se identificira z nekim prostorom ne le kot posameznik, marveč tudi kot član neke skupine ali skupnosti. Tako si dodeli prostor, ki mu reče dom ali domačija. Človek se torej v nekem temelju svojega obstajanja isti s prostorom« (Južnič 1987, 292). »Stanovanje postane pomemben del identitete« (Južnič 1993, 107), ».../ družina sama pa se bolj in bolj identificira s svojo prostorsko umestitvijo, s svojim domom. Osrednja vrednota moderne družine je prizadevanje za nenehno rast življenjskega standarda. Izdatki za dom so se tako povečali, da požirajo čedalje večji del družinskega dohodka« (Oakley 2000, 80).

Dom je specifična materializacija sebe. Ta materializacija utrdi identiteto v fizičnem prostoru (Felski 1999, 25). »Dom je že dolgo pojmovan kot podaljšek jaza: sedaj pa je postal tudi bistven del človekovega osebnega razvoja. Dom je ogledalo jaza. Mantra »vaš dom – vi sami« nalaga breme izbiranja med množtvom različne notranje opreme, slogov in dodatkov, ki so nam danes na voljo« (Salecl 2010, 32–33). Dom bi naj pogosto vseboval številne predmete, ki pomagajo oblikovati nekakšno življenjsko zgodovino, pomene in spomine (Felski 1999, 25).

3.3 ŽENSKO DELO V DRUŽINI

Tako kot velja za zahodne družbe, je tudi v Sloveniji družinsko delo še vedno določeno spolno (Švab in drugi 2006). To so dejavnosti, ki naj bi družbeno bile pripisane ženski (Švab 2001). Tudi sam dom je spolno določen prostor. Ženske so zelo pogosto bile videne kot poosebitev doma ali celo kot njegovo dobesedno utelešenje (Felski 1999). V nekaterih segmentih je determinirano tudi starostno (Švab 2001). Družinsko delo je koncept, ki vključuje različne dejavnosti, ki so pomembne za funkcioniranje vse članov družine, gospodinjsko delo, tehnična opravila itd. Zraven temu spada tudi ustvarjanje prijetnega počutja v družini, ki je prav tako spolno alocirano – opravljajo ga ženske oziroma matere (Švab 2001).

Različne avtorice ugotavljajo tudi, da tudi gospodinjstvo ostaja v domeni žensk, večina opravil še vedno opravljajo ženske same ali pa se delo razdeli s partnerjem, s tem da je organizatorska vloga še vedno na strani žensk (Rener in drugi 2006 v Švab in drugi 2006, 83). Delo moških v tem primeru se šteje kot pomoč in podpora partnerki. Ženska je pri tem tudi največja porabnica v družini, saj ».../ sredstva za svojo dejavnost v glavnem nakupi zunaj doma /.../«, med kar se šteje tudi pohištvo za opremljanje doma (Oakley 2000, 13).

Vzrok za spolno določeno družinsko delo je v zgodovinskem konstituiranju moderne družine in zasebnosti, pri čemer sta pomembna procesa interpelacije ženske v mater in ugospodinjstvo. Začetek pade v konec 18. in 19. stoletja, ko se je osnovala meščanska družina. Ženska dobi vlogo vzgoje otrok in upravljanja gospodinjstva, saj so služabniki kaj kmalu izgubili svojo funkcijo (Švab 2001). »Industrializacija je peljala v družbene in ekonomske spremembe, ki so žensko postopoma zapirale v dom, h gospodinjstvu in v zasebno sfero« (Hrženjak 2007, 17). S tem je nastala tudi ».../ ideja o domu kot zasebnem prostoru, v katerem ima ženska posebno mesto in poslanstvo« (Hrženjak 2007, 29). Ženske tako ostajajo organizatorke in skrbnice doma

vseh družinskih članov ter vodijo takšno delo, ki je potrebno in mora biti narejeno (Hrženjak 2007). V veliko pomoč pa so jim v nekaterih družinah tudi otroci, največkrat deklice, ki ženskam prav tako pomagajo pri gospodinjskih opravilih (Švab 2001).

4 PREGLED ŽE OPRAVLJENIH RAZISKAV

Na temo identitete, razstavljenih predmetov in opreme v domovih posameznikov, je bilo opravljenih že nekaj tujih raziskav. V svoji diplomski nalogi sem izpostavila tri, ki so opisane v naslednjih podpoglavjih.

4.1 KATE FOX – WATCHING THE ENGLISH

O razrednih razlikah v postavitvi in prezentaciji doma je leta 2004 raziskovala socialna antropologinja Kate Fox. Analizirala je opremljanje stanovanja v različnih slojih. Hotela je dokazati, da teza, da je razred mrtev, se pravi, da razredne razlike niso tako eksplicitne kot so bile nekdanj, ne drži. Za srednji-srednji razred naj bi bile značilne preproge po meri (tapison); pohištvo, ki se ujema; zbirka dragocenosti v eni sobi; popolnoma nove usnjene zofe; skratka okus, ki predstavlja estetsko skladnost (tako v barvah kot tudi v stilu pohištva). Razstavljene slike so v dnevni sobi in prikazujejo srečanja s pomembnimi ljudmi, tam pa se nahajajo tudi nagrade in dosežki posameznih članov. Za zgornji delavski razred so bile značilne čipkaste zavese, satelitski krožniki, širok TV-zaslon – velika televizija je vedno osrednja točka prostora, pomemben del opreme je tudi glasbeni stolp z velikimi zvočniki; njihove hiše so polne dragih predmetov. Razstavljene imajo »zbirke« majhnih predmetov, kot so žlice, steklene živali, lutke in razne figure. Niso poudarjali toliko estetike, saj so dali več na opremo. Ta stanovanja so bila tudi bolj kičasto opremljena. Za zgornji-srednji razred so bile značilne oguljene preproge, staro pohištvo, ki se ni ujemalo ali pa je bilo iz boljšjaka. Kombinirali so torej različne predmete, ujemanje ni bilo nujno. V stanovanju so hranili tudi predmete, ki so jih prinesli s potovanj. Ne poudarjajo estetske skladnosti, imajo več starega pohištva, usnja ne marajo. Prevladujejo bele barve, lahko najdemo tudi kakšen leseni sedež. Zgornji razred je hranil prave aristokratske podedovane predmete – torej predmete, ki so vredni več. Za njih je značilno pohištvo, ki je bilo podedovano, prav tako pa pri njih najdemo tudi električne starine. Za nižji-srednji razred je značilno kombiniranje barv, ki se med sabo ujemajo. Uporabljajo mrežne zavese in velike TV

sprejemnike, ki je prav tako kot pri zgornjem srednjem, osrednja točka prostora. Tudi njihovi razstavljeni predmeti so različne zbirke manjših stvari (Fox 2004).

4.2 NICOLE PONDER – CONSUMER ATTITUDES AND BUYING BEHAVIOR FOR HOME FURNITURE

Da je pohištvo osrednjega pomena za koncept sebstva, ugotavlja tudi Nicole Ponder v svoji raziskavi iz leta 2013. V tem primeru je izbor predmetov za stanovanje prav tako pomembna odločitev. Nakup stanovanja za marsikoga predstavlja nakup povezan s čustvi, saj poseduje občutek povezanosti in pripadnosti s prijatelji in seveda tudi z družino. Za njih je dom torej prostor, ki ga delijo s prijatelji in družino, opremo le-tega pa obravnavajo kot nadvse pomembno, saj ta predstavlja izraz lastne identitete in osebnosti. Mnogi potrošniki razumejo svoje domove kot podaljšek sebe in ravno zaradi jim nakup opreme predstavlja »čustveni nakup«. Poleg tega so mnenja, da je oprema takšen izdelek, ki ga načeloma ne menjuješ pogosto in zahteva večji vložek »sebe«. Med njenimi anketiranci se kakovost pri nakupu opreme uvršča med najpomembnejša ocenjevalna merila. Priznavajo, da na njihove odločitve glede izbire močno vplivajo družbeni mediji – njihove želje oblikujejo mediji z oglaševanjem. Na takšno izbiro se opirajo predvsem iz prej omenjenega razloga – da opreme ne menjujejo pogosto in da imajo torej manj izkušenj z nakupom ter rabijo pomoč oziroma nekaj, na kar se lahko zanesejo. Nakup opreme stanovanja predstavlja počasen in sistematičen postopek. Tudi ona je v svojo raziskavo vključila ljudi različnih (štirih) generacij (od 18. do 34. leta, od 35. do 47. leta, od 48. do 66. leta in nad 66 let). Ugotovitev je bila ta, da so največji potrošniki opreme stanovanja ljudje, stari med 48 in 66 let. Posameznika od 18. do 34. leta starosti obravnavajo kot ljudi z manj izkušnjami pri nakupu pohištva, čeprav se srečujejo s pomembnimi spremembami v življenju – poroka, prvi otrok ali nakup prvega lastnega stanovanja. Več kot polovica žensk je povedalo, da zakonci aktivno sodelujejo pri nakupu opreme, je pa res, da ženske pokažejo večje zanimanje. Ena tretjina tistih, ki že ima otroke, poroča o tem, da tudi njihovi otroci vplivajo na odločitve o nakupu pohištva (Ponder 2013).

V nadaljevanju sledi nekaj zanimivih izjav iz raziskave:

1. izjava 66. letnega moškega iz Pensilvanije (Ponder 2013, 11): *»Oprema je odraz mojega stila in okusa. Večina te odraža moje uspehe v življenju.«*

2. Izjava 69. letne ženske iz Ohia (Ponder 2013, 11): *»Sem ponosna na mojo opremo in tudi na moje umetniško delo. Kaže na to, kdo sem jaz in v kaj verjamem. Všeč mi je to, kar sem!«*
3. Izjava 51. letne ženske iz New Yorka (Ponder 2013, 11): *Oprema je podaljšek mene. Res je, da mora biti v prvi vrsti funkcionalna, a odražati more tudi mene, mojo osebnost in notranjost. Pri tem je zelo pomembna barva!«*
4. Izjava 69. letnega moškega iz neznanega kraja (Ponder 2013, 11): *»Moja najljubša soba je moja spalnica, ker ima čudovito hrastovo pohištvo. To je bil moj prvi večji nakup z ženo, ko sva se poročila in nanjo sem zelo čustveno navezan.«*

4.3 RACHEL HURDLEY – DISMANTLING MANTELPIECES

Raziskovalna študija prikazuje podatke kako in zakaj ljudje razstavljajo predmete v njihovih domovih, natančneje, kaj razstavljajo nad kaminom. Polica nad kaminom je bila torej najpomembnejša, vključena pa so bila tudi še druga mesta razstavljenih predmetov. Sam kamin je bil za mnoge generacije osrednja točka dnevne sobe. Ljudje, ki so v hiši imeli kamin, so povedali, da imajo tako občutek prostora, ki daje red in simetrijo na način, ki ga običajna polica ali televizija nista. Sodelujočim je bilo dovoljeno, da pripovedujejo zgodbe o pomenu predmetov. Analiza teh pripovedi kaže, v kolikšni meri se osebnost povezuje z razstavljenimi predmeti in domačimi artefakti. Natančneje, gre za analizo štirih pripovedi, ki pokaže, kako so posamezniki pogosto konceptualizirani kot le potrošniki, nato pa postanejo ustvarjalci pomena s svojimi predmeti v zasebnem prostoru oziroma domu. Ljudje s predmeti ustvarijo nek smisel, produkti pa tako postanejo uresničitev identitete (Hurdley 2006).

V članku Silvija pripoveduje o dveh razstavljeni predmetih. Živi v moderni hiši z možem, ima dve odrasli hčeri, ki imata obe otroke. Z možem sta se odločila, da kamina v hiši ne bosta imela, zato se je avtorica osredotočila na okensko polico, na kateri je bil velik bronast kip moškega in ženske, ki se objemata. Pripovedovala je zgodbo o tem, kako ga je dobila – kupile so ga hčerke pred nekaj leti. Predmet je bil izredno drag, vložile sta veliko truda, časa in denarja, da sta ga dobile. Želeli sta, da je kip poseben, da ni masovno proizveden (pa četudi bi bil, kar njemu da posebno vrednost, je zgodba, ki je povezana z njim). Predmet torej dobi visoko vrednost zaradi specifičnega nakupa, omenja pa tudi način, kako jima je bil predmet podarjen (domov naj bi ga pripeljale na vozičku). Predmet postane edinstven, pomembno je ozadje. Če bi namreč kip videli v galeriji ali trgovini, bi bil njegov simbolni pomen zelo drugačen – verjetno bi ga

povezali z erotiko, ali pa mu pripisali zgolj denarno vrednost. Drugi izbran Silvijin predmet je majhna krogla, prav tako na polici. Ponovno je povedala, da je to darilo družinskega člana, njenega vnuka. Natančneje, vnuk jo je izdelal sam. Ni sicer prepričana iz kakšnega materiala je, ampak če ga pogledamo bolj natančno, vidimo, da ima oznako črke G (v angleščini grandma pomeni babica). Otrok se sicer, ko pride na obisk k njej, zanjo več ne zmeni oziroma je ne vidi, a pomembno je to, da je ona to »kroglico testa« dobila kot darilo in ga še hrani (kljub temu, da kroglica ni bila izdelana po estetskih kriterijih in da ponavadi stvari, ki so »izven mode« po nekaj časa zavržemo). Iz zgodbe, ki jo je Silvija pripovedovala okrog teh dveh predmetov, ji lahko pripišemo identiteto dobre, čustvene matere in babice. Ko so ljudje pripovedovali o predmetih, so hkrati tvorili zgodbo o sebi. S pripovedovanjem o predmetih okrog njih, v svojih domovih, lahko posamezniki govorijo o svoji identiteti, o kateri sicer verjetno ne bi izvedeli nič (Hurdley 2006).

5 EMPIRIČNIDEL

Povezavo med identiteto in opremljanjem stanovanja oziroma svojega doma, natančneje dnevnih sob in spalnic, sem preverila tudi v praksi. Predvsem me je zanimalo na podlagi kakšnih odločitev opremljajo svoje domove – dnevne sobe in spalnice razširjene trigeneracijske družine v vasi Petanjci, iz katere prihajam tudi sama. V teh družinah najdemo ljudi različnih starosti, pride pa tudi do različnega števila članov po spolu, kar zagotovo zahteva veliko prilagajanj in izmenjav mnenj. Kot družina imajo v svojem domu sigurno tak prostor, kjer del dneva preživljajo vsi in v katerem bi se vsi radi počutili dobro, domače in sproščeno ter kamor prav tako sprejemajo goste. Zasebnejši prostor od dnevne sobe pa je zagotovo spalnica, kamor se po koncu dneva odpravimo vsak sam ali s partnerjem in o kateri, kar se tiče opreme in razstavljenih predmetov, odločamo sami lastniki tega prostora.

5.1 CILJI IN NAMEN RAZISKAVE

Do rezultatov, predstavljenih v nadaljevanju, sem prišla s kvalitativno raziskavo, pri kateri gre za besedne opise (Mesec 1998). Ugotoviti sem želela, kdo se v izbranih družinah najbolj identificira z domom - kateri spol raje opremlja in tudi odloča o opremljanju stanovanja, zraven tega pa še ali tudi starost vpliva na izbiro opreme oziroma v kolikšni meri svoje spalnice

personalizirajo starejši, odrasli ljudje iz tretje generacije, druge generacije ter tudi najmlajši člani družine. Izbrane družine sem tudi poskušala uvrstiti v sloje in ugotoviti ali se v opremi doma v posameznih sobah kažejo tudi slojevske razlike oziroma družbene delitve. Namen diplomske naloge je torej ugotoviti, ali izbrane družine skozi opremljanje doma oziroma stanovanja, natančneje v dnevnih sobah in svojih spalnicah, izražajo svojo identiteto. Na kratko, dom je na nek način izraz, kaj želimo biti in ravno to je cilj naloge – ali se posamezniki v družinah in v kolikšni meri, identificirajo s prostori v stanovanju.

V okviru tega sem si zastavila naslednja štiri raziskovalna vprašanja:

1. raziskovalno vprašanje 1: ali obstaja razlika v opremljanju domov med družinami iz višjih in družinami iz nižjih slojev? Ali je torej dom mesto izkazovanja slojevskih razlik?
2. Raziskovalno vprašanje 2: kako se ločijo mladinske sobe od spalnice staršev? Kako se skozi opremljanje svoje sobe izražajo mladi in starši? Lahko prepoznamo na primer sobo športnika ali sobo mladega glasbenika?
3. Raziskovalno vprašanje 3: v kolikšni meri investirajo v okraševanje stanovanja starejši ljudje in na kakšen način ga personalizirajo?
4. Raziskovalno vprašanje 4: kdo raje opremlja stanovanje po svojem okusu – moški ali ženske? Kateri spol se torej bolj identificira z domom?

5.2 METODA ZBIRANJA PODATKOV

Do ugotovitev oziroma podatkov sem prišla s pomočjo kvalitativne raziskave, izbrala sem pol-strukturiran intervju, kar pomeni, da sem si sicer pripravila vprašalnik vnaprej, a sem pustila odprto možnost še za druga dodatna vprašanja (Mesec 1998). Poleg tega pa sem si sobe, ki so jih intervjuvani opisovali, ogledala tudi sama.

Intervjuje sem sama opravila konec meseca julija 2017 (vse sem izvedla v roku enega tedna). Intervjuji so bili tudi posneti, kasneje pa še dobesedno prepisani na računalnik, vsak v svoj dokument. Izbranih pet razširjenih družin, v katerih živijo vsaj tri generacije, sem najprej obiskala, jim predstavila idejo in cilje moje diplomske naloge, nato pa se z njimi, če in ko so privolili v sodelovanje, dogovorila za datum izvedbe intervjuja. Prvi razlog, da sem jih obiskala dvakrat je bil ta, da sem jih najprej seznanila z metodo zbiranja podatkov, ki je bila poleg intervjuja tudi opazovanje z udeležbo, saj sem si želela njihove spalnice in dnevne sobe tudi

sama ogledati – torej na nek način preveriti, kar so mi povedali v intervjujih. Drugi razlog pa je bil, da smo z družinami izbrali takšen čas izvedbe intervjuja, da je bila večina članov oziroma vsaj en predstavnik posamezne generacije doma, saj je vprašalnik bil sestavljen za vse družinske člane. Vseh pet družin prihaja iz vasi Petanjci, izbrala pa sem jih na ta način, da sem obiskala prvih pet trigeneracijskih družin, ki živijo najbližje meni. Ko je pet družin privolilo v sodelovanje, sem obiske družin zaključila.

5.3 PREDSTAVITEV VZORCA

Obiskala sem torej pet razširjenih trigeneracijskih družin v vasi Petanjci. Pogoj je bil ta, da v hiši živijo vsaj tri generacije – otroci, starši in stari starši in da prihajajo iz vasi, iz katere prihajam tudi sama. Za boljšo preglednost je točen predstavljen Tabeli 1.

Tabela 5.1: Predstavitev vzorca

Družina	Člani po spolu		1. generacija (otroci)	2. generacija (starši)	3. generacija (stari starši)	Število opazovanih sob
	M	Ž				
1. družina	3	3	12(M) in 19 (Ž) let	45 (Ž) in 49 (M) let	66 (Ž) in 68 (M) let	5 (dnevna soba, dve spalnici, ena otroška soba in ena mladinska soba)
2. družina	1	4	20 (Ž) in 23 (Ž) let	45 (Ž) in 49 (M) let	67 (Ž) let	5 (dnevna soba, dve spalnici, dve mladinski sobi)
3. družina	2	2	26 (Ž) let	47 (Ž) in 49 (M) let	77 (M) let	4 (dnevna soba, dve spalnici in ena mladinska soba)
4. družina	2	2	24 (M) let	45 (Ž) in 51 (M) let	81 (Ž) let	4 (dnevna soba in tri spalnice)
5. družina	2	3	24 (Ž) in 27 (M) let	46 (Ž) in 51 (M) let	73 (Ž) let	5 (dnevna soba in štiri spalnice)

Vir: lastni.

Ker je kvalitativna raziskava v večino primerih študija le enega ali majhnega števila primerov (Mesec 1998), naj pri tem omenim, da se zavedam tudi omejitve svoje raziskave, saj je pet izbranih družin občutno premalo, da bi lahko izpeljala kakršnekoli posplošitve.

5.4 VSEBINA VPRAŠALNIKA

Vprašanja iz intervjuja sem razdelila v šest sklopov, ki so tudi enaki sklopom pri interpretaciji podatkov. Prvi sklop so bili demografski podatki, ki so obsegali število članov in letnico rojstva posameznikov družine, skupni družinski dohodek in zaposlitveni status ter število opazovanih sob. Drugi sklop je zajemal slojevske razlike – zanimalo me je, kaj si družinski člani sami mislijo o svoji opremi v domu – pustila sem jim, da svoje stanovanje tudi opišejo in da ugotovijo, ali je prisotna želja po spremembi opreme. Naslednji sklop vprašanj se je navezoval na spalnice otrok in staršev. Zanimalo me je na podlagi česa so opremili svojo sobo oziroma spalnico in kako so na opremljanje sobe vplivali interesi, zanimanja in hobiji pri obeh generacijah. V četrtem sklopu sem se s podobnimi vprašanji obrnila še na najstarejše člane – tretjo generacijo, generacijo starih staršev. Poleg tega sem želela še ugotoviti, ali imajo tudi oni kakšen vpliv pri opremljanju sob v njihovi družini. V nadaljevanju, v petem sklopu sem se osredotočila na spolne ideologije, natančneje me je zanimalo kateri spol bolj skrbi za prezentacijo doma in če v njihovi družini prihaja do delitve moških in ženskih vlog pri prej omenjeni dejavnosti. V zadnjem, dodatnem šestem sklopu so bila postavljena splošna vprašanja o opremljanju domov.

5.5 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Rezultati so v nadaljevanju predstavljeni v petih sklopih, ki so enaki sklopom na vprašalniku za lažji pregled. Nekateri podatki iz prvega sklopa so predstavljeni že v predstavitvi vzorca, drugi pa se povezujejo z naslednjim, drugim sklopom, ki so slojevske razlike.

5.5.1 Slojevske razlike

Skupni družinski mesečni dohodek pri intervjuvanih družinah pade v razpon od 1500 € do 5000 €. Najmanjši mesečni dohodek ima četrta družina, ki ima tudi samo enega zaposlenega in eno upokojenko (ter eno gospodinjico in enega trenutno nezaposlenega). Največji mesečni dohodek ima prva družina, ki ima tri zaposlene v družini in enega upokojenca (najmlajša člana imata status osnovnošolca in srednješolke). Ostale tri družine imajo vse dva zaposlena in enega upokojenca. V drugi družini najdemo dve študentki, v tretji družini eno študentko in v peti družini eno študentko ter eno gospodinjico.

Čeprav ljudje v veliki večini o tem ne razmišljajo, me je vseeno zanimalo, če so izbrane družine kdaj razmišljale o tem, v kateri razred bi uvrstile svojo družino glede na opremo v svojem

stanovanju in zakaj ravno takšna odločitev. Odgovor prvih štirih družin je bil enak: »V srednji razred, glede kvalitete in cenovno – ne izstopamo« ali z malo drugačnimi besedami: »ker ni najbolj moderno – ne izstopa pa tudi najslabše ni«.

Če se osredotočimo na vseh 5 opazovanih sob, sta 2 opremljeni na novo, ker smo ju posodobili lansko leto, v treh pa je oprema že zelo stara. Prevladujejo torej sobe s starejšim in nič kaj modernim pohištvom, tako da bi padli verjetno v ta najnižji razred (Peta družina 2017).

V velikih primerih je prisotna tudi drugačna želja opremljanja stanovanja. Najmlajši član v prvi družini in najmlajša članica v drugi družini, si v dnevni sobi želita novejše in manjše omare ter postavitev televizije na zid (kot lahko trenutno vidimo v reklamah za pohištvo). Član iz prve družine bi naredil še lepši raspored slik, ker so trenutno preveč »nametane« po steni. Z njim se ni strinjala njegova mama, ki je povedala, da je zadovoljna s tem, kako imajo in da raje denar zapravijo za kaj drugega. Je mnenja, da se oprema v stanovanju ne posodablja vedno oziroma tako pogosto. Najstarejša članica je omenila, da glede na starost, sprememb več ne rabi.

Ko si želim, svojo sobo posodobim – to so manjše posodobitve; pohištvo je isto, okraski oziroma predmeti pa se menjavajo. Obiščem staro babičino domačijo, kjer več ne živi nihče in prinesem nove predmete. Okus opremljanja se mi zelo spreminja, poleg tega pa izjemno rada opremim sobo glede na letni čas. Ker je trenutno poletje, imam več stvari iz morja; spomladi je vse pisano in najdemo več rožic in pisanih barv v moji sobi. Skratka, sem človek, ki vedno teži k spremembam, ker se enega istega stila hitro naveličam (Prva družina 2017, članica, stara 19 let).

V sobi bi imela drugo barvo, belo, ker poveča in osvetli. Trenutna barva je turkizna in je pretemna, poleg tega pa je že sam strop temno rjav. Na mesec enkrat sobo pospravim in takrat jo tudi opremim zelo različno, ker se enega istega stila/postavitve naveličam in takrat obrnem tudi posteljo. Svoji sobi bi dodala še balkon, ker rada berem, predvsem zunaj na svetlobi. V dnevni sobi bi pa menjala kavč, ker ne paše poleg zaradi barv – trenutni je pisan, z navadnim blagom, menjala pa bi ga za usnjenega bež barve, da bi pristajal pohištvu (Druga družina 2017, članica stara 23 let).

Tudi članica, stara 45 let iz druge družine, bi svojo spalnico prepleskala na belo barvo in umaknila vse zavese po celi hiši. Vzrok je svetloba (že zdaj jih ima porinjene na stran) pa tudi, ker je z njimi ogromno dela (pranje in likanje, ki ga vedno opravlja ona). Doda, da rabi še dodatno omaro za obleke, ker trenutno visijo čez likalno mizo in stole. Tudi škatle s čevlji so preveč naložene in bi jih raje zložila v omaro. Nove, natančnejše vgradne omare, si želi tudi najmlajša članica v tej družini (vanjo gre več oblek in več je prostora). Obe pa bi menjale tudi kavč v dnevni sobi, ker ne paše pohištvu.

Tretja družina je z samo opremo stanovanja zadovoljna, manjše posodobitve pridejo glede na potrebe in želje. V celoti pa bi se rada »modernizirala« četrt družina, saj so se trenutnega pohištva in opreme v njihovem domu že naveličali. O modernizaciji govori tudi peta družina:

Načeloma smo zadovoljni s tem kako imamo - smo navajeni na skromnost/skromno opremljene sobe, če pa bi bile finance pa bi si seveda želeli 'olepšati' svoje stanovanje/prostore in ga modernizirati. Dve sobi smo lani posodobili, ostale tri pa so za nas še dobre. Želja je seveda iti v korak s časom, ampak če tega finance ne omogočajo, smo mi zadovoljni s svojim domom, takšen kot je. Glavno, da imamo streho nad glavo (Peta družina 2017).

Prostore v hiše so družine opisovale različno. Prva družina ima veliko usnjeno sedežno garnituro za osem ljudi, pohištvo je narejeno po meri, stil je klasičen. Preprogo je izbral njihov najmlajši član, ki si je predstavljal, da so črte njive in da se bo kot otrok lahko s traktorji igral na njej. Spominki so iz različnih potovanj, saj družina rada potuje, razstavljeni so pa tudi darila, ki so jih dobili za rojstni dan. Na omarah so knjige, dve članici radi bereta. Slike so umetniške, delo samo enega akademskega slikarja. Izstopajo stari predmeti, ki jih je razstavila članica, stara 19 let, in veliko stojalo za kozarce in pijačo v obliki globusa – ta je za sprejem gostov. V hiši druge družine preprog ni zaradi umazanije in prahu. Pohištvo je novo, zavese še imajo, ampak jih bodo kmalu popolnoma odstranili, »da bodo prostori bolj razsvetljeni z dnevno svetlobo in da bo manj dela« (Prva družina 2017, članica stara 45 let). V dnevni sobi so razstavljeni spominski predmeti, ki so jih dobili. Na stenah so slike, ki se po besedah najmlajše članice, stilsko ne ujemajo; so pa darila za njihovega pokojnega dedka in babico, ki še živi ter jih hranijo zaradi njiju. Tudi tretja družina preprog zaradi higiene in čistoče v hiši nima. Pohištvo je novejše, tako kot usnjena, rdeča sedežna garnitura. Zavese so resaste, razstavljeni predmeti pa so umetniške poceni slike, rože in dekorativni predmeti. Četrta družina je poudarila predvsem

obešene slike, ki so velika večina darila iz Nemčije. Te slike so ogromne, dragocene, vrednost njih je zelo visoka. Pohištvo je poceni in nič posebnega, preproga v dnevni sobi je perzijska, ki pa je prav tako darilo dobrih družinskih prijateljev. Zavesa so že starejše, stare vsaj 18 let, in jih ne menjavajo, ker so takrat bile dražje in pomenijo ogromno – težko zaslužene. Razstavljeni predmeti na policah so zgolj dekorativni izdelki.

Preprog ni, ker je v večini opazovanih sobah »topel pod« in jih ne rabimo, ker je potem pri čiščenju samo v napoto. Pohištvo v dveh sobah je moderno, omare so že z drsnimi vrati, v ostalih treh pa je že izredno staro. V eni se celo že vidi, da je precej obrabljeno – predvsem tam, kjer so vidni prijemi rok, je les že precej obrabljeno. Zavesa so običajne, nič posebnega, le v eni sobi so resaste. Razstavljeni predmeti so v veliki večini darila za rojstne dneve in darila iz potovanj sorodnikov. Slik je zelo malo, novejših sploh ni – izstopa ena z lesenim okvirjem, ki je v hiši že 30 let (Peta družina 2017).

Razstavljeni predmeti prve družine so iz izletov, so spomini na vsa potovanja ali pa darila drugih ljudi. Izdelkov doma ne kupujejo, ker jih je že dovolj iz drugih, tujih krajev. Druga in peta družina imata razstavljene zgolj predmete, ki so jih dobili kot darila drugih ljudi. Razstavljeni predmeti tretje družine so spomini na morje in darila, nekaj pa jih je kupljenih iz Merkurja (članica, stara 47 let je tam zaposlena in dobi ob nakupu določene ugodnosti). Četrta družina ima razstavljene predmete, ki so bili večinoma kupljeni v Avstriji – največ so to angelčki, saj je članica, stara 45 let, ljubiteljica angelov in jih tudi zbira. Peta družina izpostavi še predmete, razstavljene na posebne dni – Velika noč ali Božič, ki so jih kupili sami, in sicer tam, kjer so jim bili všeč (Merkur, Mercator, Interspar).

5.5.2 Opremljanje najstniških/mladinskih sob in spalnic

Člani iz izbranih družin svoje sobe opremljajo na različne načine. Članica, stara 19 let, iz prve družine ima svojo sobo ločeno na dva dela: prostor za prosti čas in delo ter spanje in počitek. Iz manjše sobe se je pred nekaj časa preselila v večjo in tisti del pohištva, ki je ostal iz stare sobe, je izbrala in opremila mama, ker je takrat bila še premlada in njeno mnenje ni veljalo. Posteljo in omaro si pa je izbrala sama, po svojem okusu. S starim delom sobe, ki ga je izbrala mama, je zadovoljna, ker je precej pisana in takšno ima rada. Tudi sobo najmlajšega člana iz iste družine in četrte družine, je opremila mama oziroma oprema je bila celotna odločitev mame.

Pohištvo je izbrala mama, barva je barva bukve v kombinaciji s steklom – narejena po naročilu. Razstavljeno ni nič, v sobi so samo rože, ki so mamine. Soba je stara 9 let, vse je izbirala mama (Četrta družina 2017, član star 24 let).

Svojo spalnico sem opremila na podlagi barv, kot mi je všeč. Pohištvo je takšno, da ni viden prah – šlo je za praktičnost. Stene so modre, ker je to moja najljubša barva. Opremila sem ga tako, da je šlo prostorsko vse notri, da je še dovolj prostora za premikanje, torej, da je praktično in še uporabno. Razstavljene imam družinske fotografije in mamin »gobelin« za moj 18. rojstni dan pa originalne beneške maske za spomin iz Italije, ker so mi izjemno všeč (Prva družina 2017, članica stara 45 let).

Članica, stara 23 let, iz druge družine ima prav tako sobo opremljeno na podlagi barv in prav tako poudarja velikost sobe oziroma samo postavitev, »da paše notri, da je ustrezno skupaj in da ni preveč nametano«. Zunaj na policah ima večinoma knjige, ker rada bere in jih ima na dosegu rok. Na pisalni mizi najdemo vse stvari, ki jih potrebuje za študij, na nočni omarici so slike s sestro in fantom. Mlajša članica, stara 20 let, je opremila sobo glede na funkcionalnost in videz. Razstavljeno ima ogromno kozmetike – ličil, čevljev in torbe; knjige, ki jih najdemo, so predvsem za študijske. Članica iste družine, stara 45 let, je opremila sobo glede na količino oblek, ker jih kot ženska ima ogromno. Prilastila si je tudi možev del, pomembno pa se je zdi, da je omara z drsnimi vrati, ker je več prostora.

Imam še mladinsko sobo, zanjo sem se odločila na podlagi barve: pohištvo je rdeče barve, stene so rumene. Razstavljene imam medvede – so spomin na mladost, ker so še vedno lepi in jih je škoda vreči stran. Na policah so tudi knjige, ki jih sploh ne berem, ampak sem jih dobila za darilo ali pa sem jih kupila za potrebe iz osnovne in srednje šole. Tudi nekaj dekorativnih predmetov je v moji sobi, ki sem jih dobila za rojstni dan. Slike so družinske slike in slike s prijatelji, ena je umetniška slika iz Merkurja, ki je darilo mame. V moji sobi ni ničesar takšnega, kar je značilno prav za mene (Tretja družina 2017, članica stara 26 let).

Svojo spalnico sem si na novo izbrala in opremila lansko leto. Pred tem je bila celotna oprema sobe in vse kar spada zraven (barve stene, zavese) odločitev staršev oziroma oni so se morali strinjati z mojo. Sedaj, ko sem že starejša, sem

si lahko sobo opremila popolnoma po svojem okusu. Odločitev je bila predvsem na pogladi barv, izbrala sem črno rjavo kombinacijo, ker sem oseba, ki ne mara pisanih barv. V prejšnji sobi sem imela ekstremno veliko odprtih polic in še razstavljenih predmetov iz otroštva; tokrat pa sem se teh znebila in na eno steno dala zgolj veliko omaro z drsnimi vrati in večjo posteljo. To je trenutno vse, kar najdete v moji sobi. Prejšnja soba mi ni bila več všeč, ker je bilo vse odprto, bilo je ogromno praha in čiščenja, razstavljenih pa veliko nepotrebnih predmetov. Soba je tokrat opremljena glede na to, kar rabim najbolj in da ni tiste odvečne opreme, ki je ne potrebujem (Peta družina 2017, članica stara 24 let).

Člana tretje družine imata svojo spalnico opremljeno v minimalističnem stilu. Opremila sta jo glede na velikost prostora in po uporabnosti. Barve stene so kombinirane glede na barve pohištva. Na steni je le ena poročna slika, v kotu pa postavljena vaza, ki je bila zraven kot darilo ob nakupu pohištva. Sama vaza ne pomeni nič.

Člana četrte družine imata spalnico opremljeno na podlagi dobrega počutja. Je modre barve, kombinirana z barvo bukve, narejena po naročilu. V spalnici so razstavljeni angelčki in ogromno parfumov.

Član pete družine, star 27 let, ima na novo opremljeno spalnico iz lanskega leta. Spalnica je rjave barve, stene so bele. Posebnega razloga, zakaj se je odločil zanjo ni. Pomembno je bilo le to, da je ustrezala merilom v prostoru in da bo udobna.

Najina spalnica je stara že kar nekaj let, tako kot najin zakon. Od takrat je nisva posodobila, menjale so se le stene barv. V večini je bele barve s svetlo roza-modrimi vzorci – take so bile tudi stene. Ker je zelo velika, je do lanskega leta na eni steni bil star kavč, na katerem sta spala najina otroka, ki pa smo ga lani vrgli ven, ker je na ta »plac« prišla zelo dobro ohranjena postelja iz hčerkine sobe in njena pisalna miza, ki jo je ročno izdelal njen brat (Peta družina 2017, člana stara 46 in 51 let).

Na opremljanje sobe in spalnice pa pri nekaterih intervjuvanih vplivajo tudi interesi, zanimanja in hobiji. Članico iz prve družine, staro 19 let zanima zgodovina in zbira stare predmete. V sobi ima izredno staro ogledalo, stene pa so vzorci oziroma tapete, narejene s starim »valarjem«, ki

so ga uporabljali nekoč. »Lahko bi rekla, da gre za že modernizirano, sodobno pisano sobo z zgodovinskimi detajli« (Prva družina 2017, članica stara 19 let). Tudi najmlajši član iz iste družine pravi, da v njegovi sobi najdemo žogo, športno obutev, torbo (skratka športno opremo, saj je nogometaš). Zanimajo ga tudi motorji in kmetijstvo – plakati po steni so traktorji in živali, ki jih najdemo na kmetiji. Po zidu ima še ogromno orožja, ker se je sam tako odločil, da bo zbiral orožje iz držav in mest, ki jih obiščejo z družino. Najmlajša članica iz druge družine izpostavi razstavljeni ličila – sicer se s tem ne ukvarja profesionalno, rada pa naliči sestro, mamo in bližnje prijatelje. Njena sestra iz iste družine je študentka geografije, rada bi postala profesorica geografije in v povezavi s tem omeni atlase, zemljevide na stenah in dva razstavljeni globusa. Najmlajša članica iz pete družine pravi, da kljub temu, da v njeni sobi najdemo samo srednje veliko omaro in posteljo, lahko vidimo nekaj takšnih stvari, ki so povezani z njenim zanimanjem za šport: v kotu pri omari sta dve športni torbi in športna oprema, za katero v omari ni prostora – to je oprema za tajski boks. Na steni visi tudi koledar kluba in sponzorja. Pravi, da je izpostavila to z dejstvom, ker drugače na steno ne bi obesila nobenega koledarja, ta pa ji je všeč, ker je povezan z njo. Na omari so tudi zložene prazne steklene posodice kave z različnimi okusi. Je velika ljubiteljica kave in to jo nekako spominja na to, koliko različnih kav je že poskusila. Vmes so še tudi prazne stekleničke različnih čokoladnih namazov iz istega razloga kot pri kavah. Vse ostalo je skrito v omari.

Sem navijač nogometnega kluba Barcelona, tako da če povežem opremljanje svoje spalnice s tem, lahko rečem, da je večina razstavljenih stvari iz nogometnega kluba, iz tekem in potovanj, ko smo šli na tekmo tega kluba. Imam njihovo uro, koledar, zastavo ter slike kluba, razstavljeni pa so tudi okrasni predmeti. Na postelji je tudi klubski vzglavnik (Peta družina 2017, član star 27 let).

Ne vplivajo, v sobi samo spim in je to to. Sam sem urejen fant in takšno sobo imam rad tudi sam – da je urejena. V njej najdete samo posteljo in omaro. V moji sobi ni ničesar takšnega, kar bi lahko identificirali z mano, čeprav pa – ko bi odprli omaro in pogledali vanjo, bi videli, da se zanimam za modo (Četrta družina 2017, član star 24 let).

Nekateri intervjuvani iz druge generacije, na primer članica iz prve družine zase pravi, da obožuje nakit, ker ga kombinira tudi z dnevnim »outfitom« in mora biti razstavljen pred ogledalom. Član iz pete družine, star 51 let, opiše svoj interes do glasbe in tako ima »na svoji strani« spalnice razstavljenih nekaj originalnih CD zgoščenk od slovenskih ansamblov ter velik

glasbeni stolp. Na določenih mestih so tudi razstavljene podpisane »razglednice« ansamblov, ki jih je dobil poleg kupljenih CD plošč. Na steni ima tudi sliko, na kateri je sam s skupino, ki mu je igrala na njegovem Abrahamu. Rad si zaigra dobro »muziko« in zraven tudi zapoje. Člani iz druge, tretje in četrte družine zase pravijo, da na njihovo opremo v spalnici interesi, hobiji in zanimanja ne vplivajo.

Interesi, zanimanja in hobiji ne vplivajo na to, kako imava opremljeno spalnico, ker sem mnenja, da bi bila potem soba preveč »načičkana«, če bi svojo spalnico opremila po interesih in zanimanj. Z možem se rada voziva z motorjem, rada imava tetovaže, ampak to se v najini spalnici ne opazi. Spalnica je za to, da se v njej spočije in naspi in ne, ni »hobi plac« (Četrta družina 2017, članica stara 45 let).

Vsem intervjuvanim v vseh družinah je v njihovih sobah in spalnicah najbolj pomembno to, da se počutijo sproščeno, udobno, domače. Velika večina omeni udobno posteljo, dober jogi/ležišče in počitek. Članica iz prve družine, stara 45 let, pri tem izpostavi še, da v spalnici ne sme biti tehnologije. Možu dovoli imeti v sobi radio, ki pa je prižgan samo takrat, ko nje ni sobi. Svetlobo, kot pomembno, omeni članica v prvi družini, stara 19 let in članica, stara 23 let iz druge družine.

Najpomembnejše je počutje, sprostitev, zadosti svetlobe, da je svetla in ozračena (Tretja družina 2017, člana druge generacije).

5.5.3 Opremljanje sobe in stari starši

K odločitvam glede opremljanja stanovanja prispevata le najstarejša člana iz prve družine.

Precej sva prispevala in še vedno v veliki meri. Midva z možem sva opremila že vse prej. Prva sva živela v tej hiši in to je bila in je še vedno najina oziroma najbolj moja odločitev, kar se tiče opreme v dnevni sobi oziroma skupnih prostorih. Ostale sobe/spalnice pa si vsak opremi po svoje (Prva družina 2017, članica stara 66 let).

V ostalih družinah najstarejši člani nimajo vpliva glede odločitev opremljanja stanovanja. Najstarejši član v tretji družini se v dnevni sobi niti ne zadržuje več, največ časa (pozimi) je le v svoji sobi, v toplejših dneh poseda zunaj pred hišo. Najstarejšima članicama iz četrte in pete družine je bolj pomembno to, da imata v hiši svoj zasebni prostor – spalnico.

Z opremljanjem se moram strinjati, četudi bi naredila kaj po svoje. Moram popustiti, čeprav sem mnenja, da je staro še vseeno dobro. Navajena sem, da moramo varčevati in da je staro, dokler je še funkcionalno, dobro. Večkrat jim pravim, da ni potrebno takoj vse odstraniti, dokler še stoji. Prav zanima me, kako dolgo bodo stale te nove omare, ki jih imajo mladi po spalnicah. 30 let kot je stara moja spalnica, sigurno ne (Druga družina 2017, članica stara 67 let).

Najstarejša članica, stara 66 let, iz prve družine, ima svojo spalnico opremljeno na podlagi barv – je roza barve z belim pohištvom. Razstavljenе ima parfume in deodorante, ker je rada urejena.

/.../ ja babica, ti imaš več parfumov v svoji sobi kot moja sošolka /.../ (Prva družina 2017, član star 12 let).

Če pa je mlada po duši (Prva družina 2017, članica stara 19 let).

Najstarejši članici iz druge in pete družine imata svojo spalnico opremljeno po svojem okusu, oprema je takšna kot nekoč - »stara in rjava«. Na stenah imata slike Boga in Marije ter obešen križ, na nočni omarici so svete podobice, molitveniki in rožni venci, kar pa najdemo tudi pri najstarejši članici iz četrte družine. Ta ima tudi edina novejšo opremo v svoji spalnici.

K svoji trenutni družini sem prišel živet po bolezni. V sobi je bolnišnična postelja, ker sem bolnik. Omara, ki je bele barve, je ostala iz mladinske sobe moje vnukinje. Razstavljenih predmetov nimam, imam pa svoj radio. Slika je družinska slika, z ženo in edino vnukinjo (Tretja družina 2017, član star 77 let).

Opremljanje sob po lastnih kriterijih je zelo pomembno članici, stari 66 let iz prve družine. Pravi, da ko se odločijo za prenovo in urejanje doma, sama v družini najbolj razmišlja o tem. Pomembno ji je, da ni preveč opreme, da se v njem počuti udobno in da je prostor prehoden, da oprema ni »narinjena«. Tudi najstarejšima članicama iz druge in četrte družine je pomembno, da imata svojo spalnico opremljeno po svojih kriterijih: *»Lepše je za videti, da imam nekaj iz svojega časa in ne nekaj modernega. Tako se boljše počutim«* (Druga družina 2017, članica stara 67 let). Najstarejšemu članu iz tretje družine in najstarejši članici iz pete družine, je pomembno le to, da sta na toplem in imata streho nad glavo ter da se lahko naspita in umakneta v svoj prostor.

Vsem intervjuvanim iz tretje generacije, razen najstarejši članici iz pete generacije, je najbolj pomembno v spalnici to, da se spočiješ in se sprostiš. Vsi so izpostavili posteljo in počitek kot najpomembnejše v spalnici.

Zasebnost. Spanec pa počitek kot so prej omenjali mladi, je pri meni že slab – stalno so prisotne neke bolečine in če ne vzamem tablet, boli in je vseeno, če spim na mehki ali trdi postelji – torej na udobni ali neudobni (Peta družina 2017, članica stara 73 let).

5.5.4 Spolne ideologije

V treh družinah skrbijo ženske najbolj za prezentacijo doma, v dveh družinah pa oba spola. V prvi družini ženske izberejo, moški pa organizirajo in postavijo na mesto – kar se tiče večje opreme, razstavljeni predmeti pa so v celoti delo žensk. *»Pri izbiri so vključeni, da imajo občutek, da so sodelovali in da potem, če jim kaj ni všeč, pritožba ne velja. Skrb in urejanje doma je pa potem res izključno ženska naloga«* (Prva družina 2017, članica stara 45 let). S tem se strinjajo tudi ženske iz druge družine: *»Ženske mlajše generacije skrbimo za prezentacijo doma. Naš edini moški član pa potem prevzeme vso ostalo organizacijo glede montaže«* (Druga družina 2017, članica stara 45 let).

/.../ kar se pa tiče skupnih prostorov sigurno ženske – zaradi čiščenja. Prostor opremimo tako, da je najlažje za počistiti. Do delitve dela prihaja na podlagi tega, da pride do skupne odločitve, ko je potrebno prostor posodobiti; sama oprema je v večini odločitev žensk, sestavljanje pa postavitev pa potem sigurno organizirajo moški (Peta družina 2017, članica stara 46 let).

V tretji in četrti družini se odločata oba spola, usklajujejo se vsi, do delitve dela po spolu ne pride.

Na vprašanje zakaj radi opremljajo svoje stanovanje in če z opremljanjem le-tega po lastnem okusu želijo kaj sporočiti, so družine odgovarjale zelo različno. Prvi družini je v prvi vrsti pomembna uporabnost in funkcionalnost opreme, ki se prilagodi celoti stanovanja. *»/.../ se pravi, da nimamo notri nekaj, kar je neuporabno in zavzema preveč prostora, tudi kar se tiče razstavljenih predmetov – če so v napoto, se jih odstrani«* (Prva družina 2017). V drugi družini vse članice izpostavijo občutek domačnosti in udobja, tako za njih kot tudi za goste. Tretja

družina omenja trende in novosti: *»Biti v koraku s časom je tisti občutek, ki nas žene k opremljanju stanovanja«* (Tretja družina 2017, član, star 49 let). V opremi četrte družine posebne sporočilnosti ni.

To je dejavnost, ki je po mojem mnenju skoraj nujna, saj praznega prostora v hiši ne moreš pustiti. Lastni okus je pomemben zaradi boljšega počutja, da se počutiš kot doma in ne živiš nekje, kjer ti ni udobno. Razen dobrega počutja v domači hiši, večje sporočilnosti ni (Peta družina 2017, članica stara 46 let).

V družinah poslušajo tudi želje nasprotnega spola, zaradi opremljanja stanovanje do (večjih) konfliktov v družinah ne prihaja, četudi bolj odločajo ženske. Najstarejši član prve družine ima v dnevni sobi svoj ležalnik in po mnenju njegove soproge, kaže to na veliko prilagoditev, saj so v veliki večini glavne ženske. V tretji in četrta družini je odločitev skupna in vedno prihaja do izmenjave mnenj.

Naš edini moški član je izjemno popustljiv, kljub izredno drugačnim željam. Ne zdi se mu potrebno, da bi se kregal glede odločitev. Je bolj staromoden, ženske pa se rade moderniziramo. Večkrat bi rad naredil kaj po svojem okusu, ampak potem vseeno zmaga mnenje žensk (Druga družina 2017, članica stara 45 let).

Manjše konflikte izpostavi le članica iz pete družine, stara 46 let: *»To so manjši konflikti, če jim lahko sploh rečemo konflikti. Ženske se želimo mogoče kdaj bolj modernizirati, moški pa še vedno stojijo za tistim enostavnim, tradicionalnim pohištvom in opremo. Tudi preveč »načičkano« moški ne marajo, ženske pa rade razstavimo kakšen predmet, ki nam je zgolj všeč, čeprav mogoče res ni potreben. Poudarjam, da se to zgodi zelo redko, ker stanovanja seveda ne opremljaš vedno znova in znova. Seveda pride tudi do izmenjave mnenj, skupnih odločitev in izbire, čeprav je pa glas na ženski strani«*.

5.5.5 Splošno o opremljanju stanovanja

Dve družini z opremljanjem stanovanja želita na druge narediti različne vtise – druga družina je povedala, da ko dobijo obiske, se ti naj počutijo kot doma, tretja družina pa izpostavi še videz urejenega doma. Prva, četrta in peta družina na druge z opremo stanovanja ne želijo narediti nobenega vtisa.

/.../ gledati moraš na sebe in ne na druge – ne opremljamo za druge, kot recimo nekateri, ki kupijo kuhinjo in uporabljajo drugo v kleti; goste pa povabijo v tisti prostor, kjer ne delajo nič in je vedno lep, čist in urejen /.../ (Prva družina 2017).

Za druge nam ni pomembno, ker verjetno se marsikdo v našem domu zaradi starega pohištva ne bi počutil »dovolj moderno«. Na sebe pa toliko, da se počutimo domače, sproščeno, da smo na toplem in čistem, kljub starejši opremi. Posodobitve si privoščimo toliko, kolikor si lahko in te so za nas, ne za druge (Peta družina 2017).

Vsem družinam je za njih glede opreme stanovanja pomembna domačnost, udobje in dobro počutje. Pomembno jim je, da svoje stanovanje opremijo po lastnih kriterijih, saj je dom prostor, kjer preživiš največ časa in v domačem okolju moraš uživati. Prva in peta družina ponovno izpostavita pomembnost domačnosti. Tretja družina opremlja svoje stanovanje najbolj na podlagi trendov in ponudbe – omenijo, da se iz tega oblikuje njihova želja po spremembi in kriteriji glede opreme doma. Za razliko od njih četrt družina takšnih kriterijev ne upošteva, kar je tudi razlog, da si opremo dajo izdelati vse po naročilu.

/.../ v svoji hiši ne bi imeli nekaj, v čemer se ne bi počutili domače, sproščeno, tako »po naše«, poleg tega pa, glede na to, da je tudi hiša stara, niti neka novejša moderna oprema ne bi pasala zraven – na primer usnjen kavč v dnevni sobi, ki je v istem prostoru kot starejša kuhinja in jedilnica (Peta družina 2017).

Prvi družini tudi razstavljeni predmeti pomenijo veliko, saj jim predstavljajo spomin na potovanje, obenem pa še popestrijo okolje, da ni monotono. »Domu dajo vsebino« (Prva družina 2017, članica stara 45 let). »Razstavljeni predmeti nas spominjajo kako smo se imeli lepo in kje smo že vse bili!« (Prva družina 2017, članica stara 19 let). Drugi in peti družini so razstavljeni predmeti spomini, darila, povezani na družinske dogodke.

Določene slike, ki visijo na stenah, me spominjajo na osebe, od katerih smo jih dobili – ker so večinoma lepa darila. Druge stvari pa so razstavljene zgolj iz tega, da obogatijo naš prostor – bolj kot ne so dekorativni predmeti za popestritev prostora pa še to so večinoma angelčki, ker so mi preprosto všeč (Četrta družina 2017, članica stara 45 let).

5.6 DISKUSIJA

Kljub veliki razliki, ki znaša 3500 € med najmanjšim in največjim mesečnim dohodkom, opazimo, da na prvi pogled večjih razlik med sloji v opremljanju stanovanja res ni. V mojem primeru torej dom ni mesto izkazovanja slojevskih razlik. Izstopa le ena družina, ki ima prenovljen in moderniziran le del svojega stanovanja in ki bi se zaradi tega tudi sama uvrstila po opremitvi prostorov v nižji razred, saj je v treh prostorih pohištvo starejše. Družinam se zdi, da po opremitvi stanovanja ne izstopajo, saj le-ta ni najbolj moderna in tudi ni najslabša. To lahko potrdim tudi sama, saj sem si njihove sobe in spalnice tudi ogledala. Potemtakem, kot je trdil že Veblen (v Kurdija 2000), pride do oblikovanja zgolj enega sloja, ki je srednji sloj, saj če primerjamo v mojem primeru prvo družino, z najvišjim mesečnim dohodkom, ki znaša 5000 € in družino z najmanjšim mesečnim dohodkom, ki znaša 1500 €, razlike v opremljanju prostorov res ni. Do razločevanja pride težko, saj se družine z nižjim mesečnim dohodkom in tudi manj zaposlenimi, zelo uspešno približajo po opremitvi v svojih domov družinam z višjim mesečnim dohodkom.

Tudi, če pogledamo opremo in razstavljene predmete поближе pa tudi, in če upoštevamo opise opremljanja prostorov družin, vidimo, da do večjih odstopanj ne prihaja, razen pri zadnji, peti družini, ki ima v dnevni sobi starejše pohištvo in starejši kavč z navadnim rjavim blagom, z »rokonasloni« in leseno oblogo spodaj. V dveh sobah od petih opazovanih, najdemo pri njih moderno pohištvo, in sicer omare z drsnimi vrati. V treh družinah najdemo novejšo usnjeno sedežno garnituro, v eni pa večji kavč, z navadnim pisanim blagom, ki ima tudi možnost ležišča. Pri njih se pojavi tudi želja po menjavi za usnjeno sedežno, ki bi se bolj usklajevala s pohištvo m. S tem bi vse štiri družine imele v dnevni sobi usnjen kavč oziroma bi se prej omenjena družina približala vsem ostalim, tako da do razlikovanj ponovno ne bi prišlo (Simmel v Kurdija 2000). Pohištvo je v vseh družinah novejše, v dveh narejeno po meri – a ne izstopa nobeno, saj razlike v kupljenem v trgovini in narejenim po meri ni moč opaziti. Najmlajša člana iz prve in druge družine izrazita željo po manjši omari, ki jo lahko danes vidimo v reklamah za pohištvo – kar pomeni nič več velikih omar po celi steni, ampak zgolj manjša spodnja omara s televizijo na sredini in dvema manjšima visečima omarama nad spodnjim regalom. Takšno opremo imata že tretja in četrta družina, ki ima tudi najmanjši skupni mesečni dohodek. Vidimo, da se želja po »modernizaciji« opreme stanovanja pojavlja v vsaj štirih intervjuvanih družinah (tudi v četrti in peti). Kljub temu, da so s trenutno opremo karseda zadovoljni in verjetno nove *ne potrebujejo*, si svoja stanovanja vseeno *želijo* posodobiti (Kurdija 2000). Gre torej za potrošnjo, ki jo žene moda (Luthar 2002).

Preprog v treh družinah zaradi nabiranja prahu ni, v prvi najdemo navadno klasično preprogo s črtnim vzorcem, v četrti družini perzijsko. Tudi v razstavljenih predmetih, ki so v štirih družinah večinoma darila, ni večjih razlik. Dekorativne predmete iz potovanj in spominov na morje najdemo pri dveh družinah, predmete za praznike (Velika noč in Božič) izpostavi le ena družina. V treh družinah najdemo klasične zavese na nabiralni trak, v eni družini so porinjene stran, ena družina jih kombinira z resastimi in dekorativnimi. V tretji družini najdemo le resaste zavese, v četrti pa starejše, stare približno 18 let.

Do večje razlike pride le pri slikah. V prvi družini z največjim skupnim mesečnim dohodkom najdemo umetniške slike le enega umetnika. Umetniške slike, ki niso originalne tako kot v prvi, ima tudi tretja družina. Precej dragocene, ogromne slike, ki so bila darila prijateljev iz Nemčije, ima četrta družina z najmanjšim skupnim mesečnim dohodkom. Slike iz druge družine so darila, v peti družini pa slik skoraj ni – izstopa le ena starejša, s še lesenim starim okvirjem.

Če torej skušam povzeti in če opazujem vseh pet družin, kljub eni izstopajoči, skupni mesečni dohodek nima večjega vpliva na opremo stanovanja in razstavljene predmete. Sloji postanejo težko določljivi, točnih mej ni (Kurdija 2000). Zlahka pa pride do ločitve med sobami najstnikov in mladostnikov ter njihovimi starši, zato je tudi njihova identiteta po opremi sobe lažje določljiva. Pri šestih od osmih sodelujočih iz najmlajše generacije zasledimo razstavljene predmete, ki se povezujejo z njihovimi identitetami. To je na primer zanimanje za zgodovino, geografijo, knjige, šport, kozmetiko ali navijaštva kluba. Na tem mestu se tako izraža identiteta zbirateljice starih predmetov in zgodovine, identiteto motorista in nogometaša, identiteto mlade »make up« artistke, identiteto geografinje, identiteto mladega urejenega fanta, identiteto športnice in »kofetkarice« ter identiteto navijača. Polovici je pomembna tudi barva. Vzrok temu verjetno lahko pripišemo dobi adolescence, kjer je oblikovanje identitete in spoznavanje samega sebe najbolj pestro (Poljšak-Škraban 2004). Za razliko njihovi starši, člani iz druge generacije, poudarjajo, da je pri opremi spalnice bolj pomemben sam prostor, sama uporabnost in počutje. Pri enem intervjuvanem se identiteta izraža močneje, saj ima svoj del spalnice opremljen glede na svoj najljubši interes, ki je interes do glasbe. Trem intervjuvankam iz druge generacije lahko pripišem identiteto urejene ženske, saj imajo v spalnica razstavljen nakit, obleke in parfume.

Še manj kot pri starših, članih iz druge generacije, pa je identiteta še slabše izražena pri članih iz tretje generacije, starih starših. Trem bi lahko pripisala identiteto vernic, saj imajo v svojih

sobah razstavljene verske podobe in slike. Eden intervjuvani nosi identiteto bolnika, saj ima v sobi bolnišnično posteljo in razen družinskih slik, nič osebnega. Le ena ima razstavljene parfume, kar ji prav tako pripiše le identiteto urejene ženske. Lahko bi rekli, da v tem primeru starost predstavlja obdobje pasivnosti, kot sta to že ugotovila Cumming in Henry (1961 v Kovačev in Zaletel 2006). Razen najstarejših članov iz prve družine, ki rada potujeta, a se to v njuni spalnici sicer ne opazi, posameznikom iz ostalih družin pomeni spalnica le nek umik v zasebnost (Cumming in Henry 1961), varno počutje in udobje. Svojih spalnic torej ne personalizirajo. Vzrok zato bi lahko po Kovačevi in Zaletelvi (2006) pripisali tudi samemu okolju, ugotavljata namreč, da je osebna identiteta bolj izražena pri starostnikih, ki so živeli ali pa živijo v mestu ali vsaj v obrobju tega.

Do večje razlike pa prihaja tudi med spoloma. Čeprav po analizi ženske skrbijo za prezentacijo doma le v treh družinah in v dveh izbranih družinah oba spola, bi lahko po opravljenih intervjujih sklepala drugače. Kljub temu, da so bili moški prisotni v vseh družinah, so imele glavno vlogo pri odgovarjanju vedno ženske, vloga moških je bila zgolj obrobna, občasno so dodali kakšen manjši komentar, v večini so se pa strinjali z vsem, kar so ženske povedale. Gre za nekakšno podporo partnerki (Oakley 2000). Same opise so vedno dajale ženske, pa tudi po sami opremi v spalnicah, večji del izbrane opreme in razstavljenih predmetov pripada ženskemu spolu. Organizacija, in s tem povezano potrošništvo, tudi pri opremi stanovanja, je torej skoraj vedno naloga žensk (Švab 2001). Tudi v četrti družini, kjer so povedali, da pri njih do delitve dela med spoloma pri izbiri in opremljanju stanovanja ne pride, je ves čas imela glavno besedo članica iz druge generacije, ki se je tudi odločila za veliko večino opreme, poleg tega pa so tudi vsi razstavljeni predmeti njeni. Izjema je bila le tretja družina, kjer moški spol povedal malenkost več. V tem primeru, tako kot je že ugotovila Felskijeva (1999), se ženske bolj kot moški identificirajo z domom, dejavnosti okrog doma so pripisane ženskemu spolu (Švab 2001). Ženske veliko raje kot moški opremljajo stanovanje po svojem okusu, pri večini žensk zasledimo identiteto urejene žene, ki v veliki meri odloča, ureja in skrbi za dom, družino in gospodinjstvo. Do enakih ugotovitev je prišel tudi Edgell, ki je v svoji raziskavi *Pari v srednjem razredu* ugotovil, da je ženski glas vedno prevladoval pri odločanju glede notranje ureditve stanovanja (Haralambos in Holborn 2001), možje pa potem ženskam stojijo ob strani, jim tudi svetujejo in si izmenjujejo mnenja.

Če družine med seboj ne primerjamo in če pogledamo vsako posebej, lahko opazimo, da vsak posameznik s svojo dejavnostjo prispeva k podobi celotne družine (Tomori 1994). Na primer,

v prvi družini je strast do potovanja zlahka opažena v večini sob in zato bi jim lahko pripisali identiteto turistov. Tretji in peti družini bi lahko pripisali identiteto minimalistov, saj ima ena opremljeno stanovanje na izredno modern način, brez večih pomembnih razstavljenih predmetov, druga pa je zadovoljna s starejšo opremo in navajena na skromnost. Poleg tega bi tej peti družini lahko še dodali identiteto vernikov, saj edini izpostavijo predmete za večje verske praznike, v dveh sobah pa najdemo tudi verske podobe. Četrta družina se povezuje z identiteto dobrih prijateljev, saj je veliko večino slik in tudi nekaj razstavljenih predmetov, darilo prijateljev iz tujine, katerih se radi spominjajo. Gre za takšno uporabo dobrin in prostorov, ki poleg tega, da sporočajo o identiteti posameznikov, določajo tudi življenjski stil družine (Ule 1998).

S tem, ko družine urejajo in opremljajo svoje domove, brez dvoma posredujejo naprej neko informacijo o sebi in svojem sebstvu (Goffman 2014). Po njegovem mnenju gre za takšno samopredstavljanje, kjer »igramo sami sebi« z namenom, da bi naredili vtis na druge in tudi nase ter tudi, da bi dober vtis o sebi vseskozi ohranili. Vsakodnevno prihaja do ocenjevanja drugih in takrat, ko dobimo obiske na dom, je ureditev in oprema stanovanja prvo, kaj vidijo naši gostje. Intervjuvanim družinam je pomemben občutek domačnosti, eni izmed njih tudi videz urejenega doma. Trem družinam izmed petih vtis na druge ni pomemben, pomembneje jim je, da se doma počutijo sproščeno in udobno.

ZAKLJUČEK

Zaradi velikega razpona med najmanjšim in največjim skupnim mesečnim dohodkom pri izbranih trigeneracijskih družinah, bi bilo po tihem za pričakovati, da se bo razlika v opremljanju stanovanja opazila oziroma bo prišlo do razločevanja med sloji. Čeprav tega zaključka ni, pa zagotovo vsaka družina zase nosi svoji posebno zgodbo za svojo opremo stanovanja in razstavljenimi predmeti. Če se le potrudimo, lahko v vsaki družini, najverjetneje tudi v teh, ki niso sodelovale v moji raziskavi, najdemo v skupnih prostorih nekaj, kar jih določa in predstavi kot družino, nekaj kar je lastno samo njim (Tomori, 1994) in kar jih, kljub temu, da se na prvi pogled ne zdi tako, naredi na svoj način edinstveno (Skynner v Gradišar 2005). Tudi v vsakem členu posebej je moč najti tiste značilnosti in zanimanja, ki so lastne prav samo njemu (Tomori 1994) in ki ga oblikujejo ter določijo kot posameznika. Če si poskušam odgovoriti na zastavljeno vprašanje v uvodu – kljub temu, da se z domom bolj kot ne v večji

meri identificirajo ženske in mlajši člani družine, bi verjetno lahko vsak član v svoji družini našel in izpostavil nek predmet, ki je lasten samo njemu, mu nekaj pomeni in ki ga je, razstavil vsak sam. Tako bi tudi lahko verjetno prišla še do boljših in lažjih zaključkov glede določitve identitete, če bi intervjuvanim družinam dala možnost, da spregovorijo prav o točno določenem predmetu ali sliki, kot je to v svoji raziskavi naredila Rachel Hurdley (2006). Respondentom bi dovolila, da si recimo iz skupnega prostora izberejo vsak svoj najpomembnejši ali najbolj priljubljeni predmet in govorijo o njem.

Čeprav družine s tem, ko opremljajo in posodablajo svoje domove, verjetno ne razmišljajo o tem, nosi vsak prostor v hiši, neko posebitev (Južnič 1993). Pomembno je, da se v svojih domovih počutimo domače, sproščeno, da nam je udobno in da nam dom nudi neko zatočišče, varnost in zasebnost, pobeg iz javnosti in družbenih prostorov. Identiteta v tem primeru postane nekaj neizbežnega. Hote ali nehote, zavedno ali nezavedno, naredimo nek vtis nase in na druge, ki nas obiščejo ter tako izpolnimo pričakovanja o sebi.

LITERATURA

1. Barle, Andreja L., Mirjam Počkar, Bojana Novak-Fajfar, Tanja Rener, Milica Antić Gaber, Tanja Popit, Marjana Ilić Ratkai in Aljoz Pluško. 2004. *Sociologija*. Ljubljana: DZS.
2. Bauman, Zygmunt. 2002. *Tekoča moderna*. Ljubljana: Založba/*cf.
3. Čačinovič Vogrinčič, Gabi. 1992. *Psihodinamski procesi v družinski skupini: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Advance.
4. Četrta družina. 2017. Intervju z Barbaro Pertoci. *Petanjci*, 27. julij.
5. Debeljak, Aleš, Peter Stankovič, Gregor Tomc in Mitja Velikonja. 2002. *Cooltura – uvod v kulturne študije*. Ljubljana: Študentska založba.
6. Druga družina. 2017. Intervju z Barbaro Pertoci. *Petanjci*, 26. julij.
7. Felski, Rita. 1999. The Invention of Everyday Life. *New Formations* (39): 15–31.
8. Fox, Kate. 2004. *Watching the English: The Hidden Rules of English Behaviour*. London: Hodder and Stoughton.
9. Goffman, Erving. 2014. *Predstavljanje sebe v vsakdanjem življenju*. Ljubljana: Studia humanitatis.
10. Gradšar, Cveto. 2005. *Sotočja družinskih odnosov*. Brežice: Utrip.
11. Haralambos, Michael in Martin Holborn. 2001. *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.

12. Hrženjak, Majca. 2007. *Nevidno delo*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
13. Hurdley, Rachel. 2006. Dismantling Mantelpieces. *Sociology* 40 (4): 717–733.
14. Južnič, Stane. 1987. *Antropologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
15. --- 1993. *Identiteta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
16. Kopal, Darja. 2000. *Temeljni vidiki samopodobe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
17. Kovačev, Asja Nina in Marija Zaletel. 2006. *Identiteta starostnikov in njene značilnosti*. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo. Dostopno prek: http://www2.zf.uni-lj.si/ri/publikacije/starostniki2006/12_KovacevZaletel.pdf (27. avgust 2017).
18. Kurdija, Slavko. 2000. *Družbene identitete in pomen potrošnje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. Luthar, Breda. 2002. Boj za okus in moralno odličnost: tipologija vrednotnih habitusov. *Družboslovne razprave* XVIII (39): 87–108.
20. Mesec, Blaž. 1998. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
21. Musek, Janek in Vid Pečjak. 1997. *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
22. Nastran-Ule, Mirjana. 2000. *Sodobne identitete v vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
23. Oakley, Ann. 2000. *Gospodinja*. Ljubljana: Založba /*cf.
24. Peta družina. 2017. Intervju z Barbaro Pertoci. *Petanjci*, 31. julij.
25. Poljšak-Škraban, Olga. 2004. *Obdobje adolescence in razvoj identitete: izbrane teme*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
26. Ponder, Nicole. 2013. *Consumer Attitudes and Buying Behavior for Home Furniture*. Dostopno prek: http://www.ffi.msstate.edu/pdf/consumer_attitudes.pdf (27. avgust 2017).
27. Praper, Peter. 1995. *Tako majhen, pa že tako nervozen!?: predsodki in resnice o nevrozi pri otroku*. Nova Gorica: Educa.
28. Prva družina. 2017. Intervju z Barbaro Pertoci. *Petanjci*, 25. julij.
29. Ramovš, Jože, ur. 1995. *Družina: Zbornik predavanj in razprav na osrednjih prireditvah v Sloveniji v letu družine v Cankarjevem domu v Ljubljani*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.
30. Rener, Tanja. 1998. Identitete in porabništvo – stara pravila, nove igre. *Časopis za kritiko znanosti* 26 (189): 13–19.
31. ---, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Založba Annales.

32. Salecl, Renata. 2011. *Izbira*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
33. Švab, Alenka. 2001. *Družina: od modernosti do postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
34. Tomori, Martina. 1994. *Knjiga o družini*. Ljubljana: EWO.
35. Tretja družina. 2017. Intervju z Barbaro Pertoci. Petanjci, 26. julij.
36. Ule, Mirjana. 1998. Stilizacija vsakdanjega življenja. *Družboslovne razprave XIV (27–28)*: 26–32.

PRILOGA A: INTERVJU

1. SKLOP – DEMOGRAFSKI PODATKI

- Število članov družine (število M članov, število Ž članov)
- Letnica rojstva intervjuvancev
- Skupni družinski dohodek (povprečje, vključno s pokojnino starih staršev)
- Zaposlitveni status
- Število opazovanih sob

2. SKLOP – SLOJEVSKE RAZLIKE

- Čeprav ljudje o tem ponavadi ne razmišljamo, me vseeno zanima v kateri razred bi uvrstili svojo družino (glede opremljanja stanovanja) in zakaj?
- Imate kakšno drugačno željo opremiti svoje stanovanje, spremeniti stil opremljanja stanovanja?
- Na kratko opišite, kako imate opremljeno stanovanje (kakšne preproge, pohištvo, zavese, razstavljeni predmeti, slike...).
- Kje kupujete razstavljene predmete?

3. SKLOP – OPREMLJANJE NAJSTNIŠKIH/MLADINSKIH SOB IN SPALNIC STARŠEV

- Na podlagi česa in kakšnih odločitev opremite svojo sobo/spalnico (vprašanje za otroke in starše)?
- Na kakšen način vplivajo na vaše opremljanje sobe vaši interesi, zanimanja, hobiji itd.?
- Kaj vam je v vaši sobi/spalnici najbolj pomembno?
- Če bi prišel kateri od prijateljev v vašo spalnico, bi lahko prepoznal vašo sobo in jo identificiral z vami?

4. SKLOP – OPREMLJANJE SOB IN STARI STARŠI

- V kolikšni meri prispevate k odločitvam glede opremljanja stanovanja v vaši družini?
- Na podlagi česa in kakšnih odločitev opremite svojo sobo?
- Kaj in koliko vam pomeni oziroma vam je pomembno to, da lahko opremite svojo sobo po svojih lastnih kriterijih?
- Kaj vam je v vaši spalnici najbolj pomembno?

5. SKLOP – SPOLNE IDEOLOGIJE

- Kateri spol v vaši družini najbolj skrbi za prezentacijo doma? Prihaja v vaši družini do delitve moških in ženskih vlog pri opremljanju stanovanja?
- Zakaj radi opremljate svoje stanovanje? Kaj želite z opremljanjem stanovanja po lastnem okusu sporočiti?
- Pride pri odločanju opremljanja stanovanja tudi do konfliktov med spoli? Koliko poslušate želje pri opremljanju stanovanja nasprotni spol?

6. SKLOP – SPLOŠNO O OPREMLJANJU DOMOV

- Kakšen vtis želite ustvariti z opremljanjem svojega doma na druge in obenem tudi na samega sebe?
- V kolikšni meri oziroma koliko ter zakaj vam je pomembno, da opremite svoje stanovanje oziroma dom po svojih lastnih želja/kriterijih?
- Kaj vam pomenijo predmeti, ki jih imate razstavljeni; slike, ki jih imate obešene?